

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie

Program działalności na rok 2019

Akceptuję

Zatwierdzam

DYREKTOR
Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

.....
/dyrektor/
Sławomir Piotrowski

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

.....
Jan Krzysztof Ardąnowski
/Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi/

Warszawa, 2019
www.modr.mazowsze.pl
e-mail: sekretariat@modr.mazowsze.pl

Opracowanie – kierownicy zespołów i działów MODR Warszawa

Redakcja techniczna – Małgorzata Kuczkowska - główny specjalista w dziale Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

Organizacja i koordynacja prac - Agnieszka Kowaluk - kierownik działu Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw.

Kierujący – Sławomir Piotrowski – Dyrektor Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Program działalności MODR Warszawa na rok 2019 21.11.2018 r. został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego

SPIS TREŚCI

			Strona
Wstęp			4
A. Charakterystyka ośrodka doradztwa rolniczego.			5
B. Zakres i metodyka procesu programowania.			16
C. Działalność merytoryczna.			20
C.1. Działania nieodpłatne.			20
	Zadanie 1.	Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.	33
	Zadanie 2.	Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej.	42
	Zadanie 3.	Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.	48
	Zadanie 4.	Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych.	48
	Zadanie 5.	Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie.	50
	Zadanie 6.	Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego.	51
	Zadanie 7.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska.	52
	Zadanie 8.	Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego.	58
	Zadanie 9.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.	61
	Zadanie 10.	Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.	64
	Zadanie 11.	Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej.	66
	Zadanie 12.	Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalaniu wysokości odszkodowania za te szkody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie .	67
C.2. Działania odpłatne.			68
C.3. Projekty i zadania zlecone.			72
C.4. Działania realizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).			74
D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem.			76
E. Wykaz ważniejszych wydarzeń.			78
F. Plan wydawniczy.			79
G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry doradczej.			80
H. Podsumowanie.			81
Terminologia			83

Wstęp

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego od 20.08.2016 r. jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną (Dz.U.2016 poz. 1176). Działa zgodnie z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego z dnia 22 października 2004 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 711 i poz. 1507) i podlega ministrowi właściwemu do spraw rozwoju rolnictwa. Statut Ośrodka został nadany zarządzeniem Nr 34 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie nadania Statutu Mazowieckiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie. Regulamin organizacyjny stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 43/2017 Dyrektora MODR Warszawa z dnia 20 lipca 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie.

Zgodnie z art. 8 ust.1 pkt 1 ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego dyrektor kierujący ośrodkiem opracowuje roczny program działalności jednostki doradztwa rolniczego. Program ten, zgodnie z art. 9 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego, opiniuje Rada Społeczna Doradztwa (organ opiniodawczo-doradczy dyrektora MODR Warszawa-aktualny skład Rady poniżej), która zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy została powołana przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Zaopiniowany Program Działalności Dyrektor MODR Warszawa przekłada do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi.

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego obejmuje swoim zasięgiem sześć oddziałów: Bielice, Ostrołęka, Płock, Poświętne z siedzibą w Płońsku, Radom, Siedlce oraz Centralę w Warszawie. W 2019 roku doradztwem objęte zostaną gminy z 37 powiatów województwa mazowieckiego. Przy realizacji zadań doradczych MODR Warszawa będzie współpracował z takimi instytucjami jak: Centrum Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Mazowiecka Izba Rolnicza, banki, izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze, szkoły rolnicze (wszystkie poziomy kształcenia), jednostki badawczo rozwojowe związane z rolnictwem, placówki Polskiej Akademii Nauk, szkoły wyższe, związki i organizacje rolników, środki masowego przekazu oraz organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Aktualny skład Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego

1. Leszek Rozbicki - Przewodniczący Rady przedstawiciel Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych.
2. Kazimierz Szubiński – Zastępca Przewodniczącego Rady przedstawiciel Mazowieckiej Izby Rolniczej;
3. Ewa Grodzka - przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
4. Andrzej Kamasa - przedstawiciel Sejmiku Województwa Mazowieckiego;
5. Janina Ewa Orzełowska - przedstawiciel Zarządu Województwa Mazowieckiego;
6. Witold Konarski - przedstawiciel Mazowieckiej Izby Rolniczej;
7. Grzegorz Adam Rozesłaniec - przedstawiciel Związku Zawodowego Rolników "Ojczyzna";
8. Arkadiusz Ługowski- przedstawiciel OPZZ Rolników i Organizacji Rolniczych;
9. Aleksander Kiljańczyk - przedstawiciel Związku Zawodowego Centrum Narodowe Młodych Rolników;
10. Daniel Płużyczka - przedstawiciel NSZZ Rolników Indywidualnych "Solidarność";
11. Krystyna Krzyżanowska - przedstawiciel Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie;
12. Grzegorz Żurek - przedstawiciel IHAR-PIB Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie.

A. Charakterystyka ośrodka doradztwa rolniczego

1. Struktura organizacyjna + schemat.

W Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego wyodrębnia się 3 poziomy organizacyjne: wojewódzki, oddziałowy i terenowy. Za całokształt funkcjonowania MODR Warszawa odpowiada dyrektor, który kieruje Ośrodkiem przy pomocy dwóch zastępców (obecnie przy pomocy tylko jednego zastępcy), głównego księgowego, dyrektorów Oddziałów oraz kierowników komórek organizacyjnych. Na szczeblu wojewódzkim funkcjonuje centrala z następującymi komórkami organizacyjnymi:

- Dział Technologii Produkcji Rolniczej i Doświadczalnictwa
- Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym
- Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich
- Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska
- Dział Teleinformatyki
- Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw
- Dział Administracyjno-Gospodarczy
- Dział Księgowości
- Dział Kadr i Organizacji Pracy
- Stanowisko do Spraw Obsługi Prawnej
- Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
- Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa Informacji, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych

Drugi poziom w strukturze organizacyjnej MODR Warszawa stanowią: Oddział Bielice, Oddział Ostrołęka, Oddział Płock, Oddział Poświętne, Oddział Radom i Oddział Siedlce.

W ramach Oddziału Poświętne funkcjonuje Centrum Edukacyjno-Konferencyjnego.

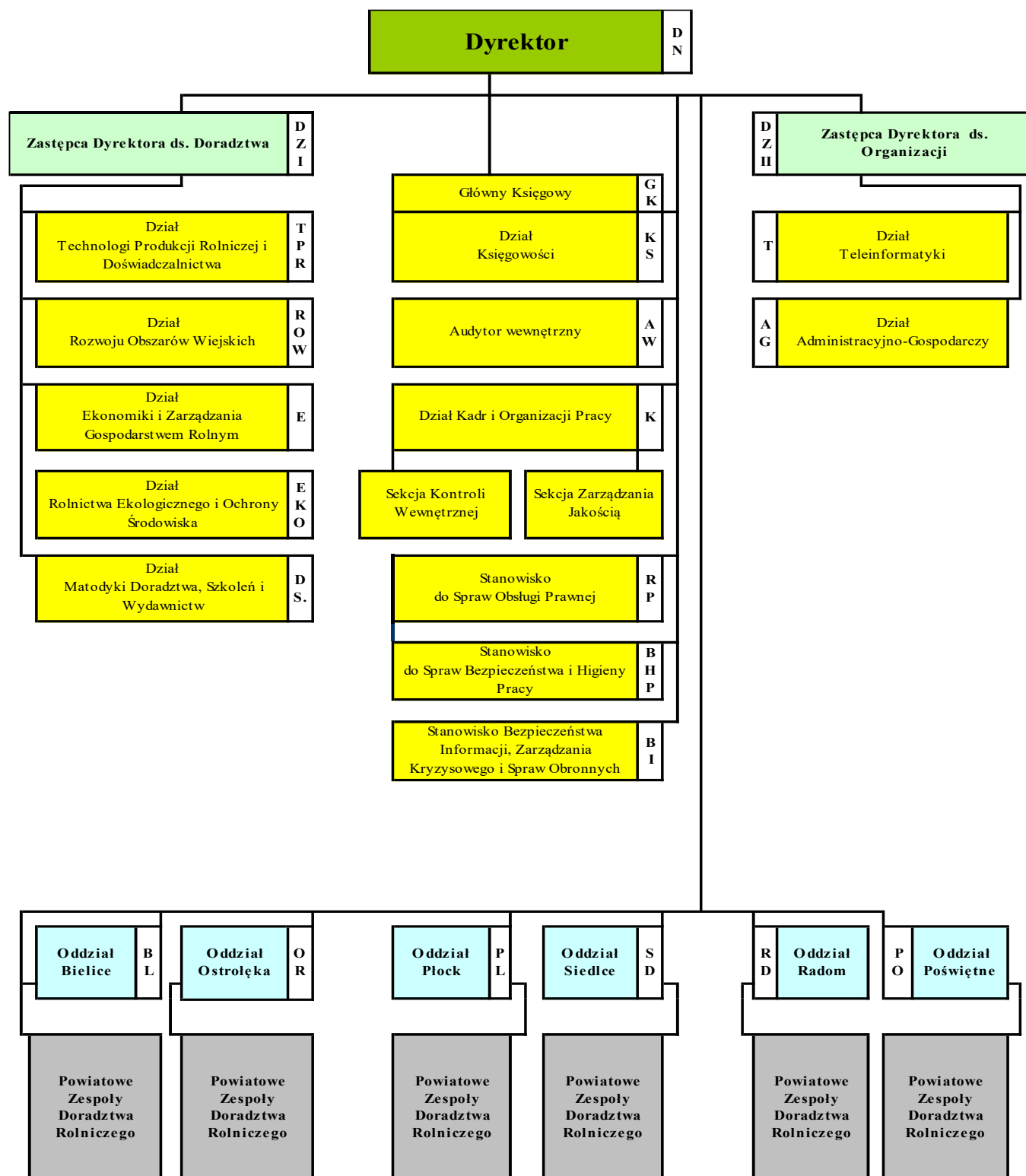
Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego stanowią trzeci poziom w strukturze MODR Warszawa. Nad ich pracą czuwa kierownik, który bezpośrednio podlega dyrektorowi Oddziału.

Podział Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na oddziały

- Oddział Bielice
- Oddział Radom
- Oddział Siedlce
- Oddział Płock
- Oddział Poświętne
- Oddział Ostrołęka
- centrala MODR Warszawa

SCHEMAT ORGANIZACYJNY MAZOWIECKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO

2. Dane teleadresowe łącznie z Powiatowymi Zespołami Doradztwa Rolniczego.

Tab. A. Dane teleadresowe

L.p.	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	adres	telefon	fax	e-mail
1.	Centrala w Warszawie	ul. Czereśniowa 98, 02-456 Warszawa	22 571 61 00	22 571 61 01	sekretariat@ modr.mazowsze.pl
Oddziały					
2.	Bielice	Bielice 19, 96-500 Sochaczew	46 862 00 40	46 862 00 52	sekretariat.bielice@ modr.mazowsze.pl
3.	Ostrołęka	ul. Targowa 4, 07-410 Ostrołęka	29 760 03 69	29 76949 53	sekretariat.ostroleka@ modr.mazowsze.pl
4.	Płock	ul. Zglenickiego 42 D, 09- 411 Biała	24 269 77 00	24 269 7700	sekretariat.plock@ modr.mazowsze.pl
5.	Poświętne	ul. H Sienkiewicza 11, 09- 100 Płońsk	23 663 07 00	23 662 99 50	sekretariat.plonsk@ modr.mazowsze.pl
6.	Radom	ul. Chorzowska 16/18, 26-600 Radom	48 365 02 06	48 365 02 06	sekretariat.radom@ modr.mazowsze.pl
7.	Siedlce	ul. Kazimierzowska 21, 08- 110 Siedlce	25 640 09 11	25 640 09 12	sekretariat.siedlce@ modr.mazowsze.pl
Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego					
8.	PZDR w Grodzisku Mazowieckim	Kozerki ul. Wenus 1, 05-825 Grodzisk Mazowiecki,	22 7342162	22 7342160	pzdr.grodzisk.maz@ modr.mazowsze.pl
9.	PZDR w Łazach	Łazy 40A, 05-085 Kampinos,	22 721 10 20	22 721 10 21	pzdr.wa-zach@ modr.mazowsze.pl
10.	PZDR w Piastowie	ul. Pszczelińska 99b/1 05-840 Brwinów	517 157 977		pzdr.plastow@ modr.mazowsze.pl
11.	PZDR w Sochaczewie	Bielice 19, 96-500 Sochaczew	46 862 00 50	46-862 00 52	pzdr.sochaczew@ modr.mazowsze.pl
12.	PZDR w Żyrardowie	ul. 1-go Maja 41, 96-300 Żyrardów	46 855 26 51 46 855 26 52	46 855 26 51	pzdr.zyrardow@ modr.mazowsze.pl
13.	PZDR w Makowie Mazowieckim	ul. Bazar 15 06-200 Maków Mazowiecki	29 717 13 97	29 7664492	pzdr.makow.maz@ modr.mazowsze.pl
14.	PZDR w Ostrołęce	ul. Targowa 4, 07-410 Ostrołęka	29 769 49 58 29 769 49 59		pzdr.ostroleka@ modr.mazowsze.pl
15.	PZDR w Ostrowi Mazowieckiej	ul. Kochanowskiego 407-300 Ostrów Mazowiecka.	29 746 20 12		pzdr.ostrow.maz@ modr.mazowsze.pl
16.	PZDR w Przasnyszu	ul. Szpitalna 15/14 06-300 Przasnysz	29 756 41 52	29 7564153	pzdr.przasnysz@ modr.mazowsze.pl
17.	PZDR w Wyszkowie	ul. Wąska 10, 07-200 Wyszaków	29 742 50 03	29 742 50 06	pzdr.wyszkow@ modr.mazowsze.pl

L.p.	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	adres	telefon	fax	e-mail
18.	PZDR w Gostyninie	ul. Bierzewicka 32, 09-500 Gostynin	24 235 36 27	24 235 36 21	pzdr.gostynin@ modr.mazowsze.pl
19.	PZDR w Płocku	Płock, ul. Zglenickiego 42 D, 09-411 Biała	24 269 77 03	24 2697700	pzdr.plock@ modr.mazowsze.pl
20.	PZDR w Sierpcu	ul. Świętokrzyska 2a, 09-200 Sierpc	24 275 17 01	24 2751703	pzdr.sierpc@ modr.mazowsze.pl
21.	PZDR w Ciechanowie	ul. Płocka 32, 06-400 Ciechanów	23 673 33 38	23 673 33 35	pzdr.ciechanow@ modr.mazowsze.pl
22.	PZDR w Legionowie	ul. Gen. Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo	22 782 42 29	22 7824228	pzdr.legionowo@ modr.mazowsze.pl
23.	PZDR w Mławie	ul. Stefana Roweckiego „Grotą” 10 06-500 Mława	23 655 29 30	23 6552930	pzdr.mlawa@ modr.mazowsze.pl
24.	PZDR w Płońsku	ul. Sienkiewicza 11, 09-100 Płońsk	23 663 07 38; 23 663 07 37 23 663 07 39	23 6613850	pzdr.plonsk@ modr.mazowsze.pl
25.	PZDR w Pomiechówku	ul. Ogrodnicza 6, 05-180 Pomiechówek	22 7854033	22 7854034	pzdr.pomiechówek@ modr.mazowsze.pl
26.	PZDR w Pułtusk	ul. Mickiewicza 22A, 06-100 Pułtusk	23 692 11 86	23 6921182	pzdr.pultusk@ modr.mazowsze.pl
27.	PZDR w Żurominie	Pl. Piłsudskiego 3, 09-300 Żuromin	23 657 24 99	23 6572412	pzdr.zuromin@ modr.mazowsze.pl
28.	PZDR w Białobrzegach	ul. Składowa 5, 26-800 Białobrzegi	48 613 22 94	48 613 22 93	pzdr.bialobrzegi@ modr.mazowsze.pl
29.	PZDR w Grójcu	ul. Mogielnicka 28, 05-600 Grójec	48 664 43 62	48 664 32 31	pzdr.grojec@ modr.mazowsze.pl
30.	PZDR w Kozienicach	ul. Spokojna 4, 26-900 Kozienice	48 611 05 07	48 611 05 07	pzdr.kozienice@ modr.mazowsze.pl
31.	PZDR w Lipsku	ul. Zwoleńska 9, 27-300 Lipsko	48 378 20 15	48 378 20 19	pzdr.lipisko@ modr.mazowsze.pl
32.	PZDR w Tarczynie	ul. Rynek 8a, 05-550 Tarczyn	22 727 94 10, 22 750 15 12	22 727 94 10	pzdr.piaseczno@ modr.mazowsze.pl
33.	PZDR w Przysusze	ul. Warszawska 28, 26-400 Przysucha	48 675 25 95	48 675 25 95	pzdr.przysucha@ modr.mazowsze.pl
34.	PZDR w Radomiu	ul. Chorzowska 16/18, 26-600 Radom	48 332 39 75	48 332 39 75	pzdr.radom@ modr.mazowsze.pl
35.	PZDR w Szydłowcu	ul. Wschodnia 68, 26-500 Szydłowiec	48 617 16 56 48 617 16 54	48 617 16 54	pzdr.szydlowiec@ modr.mazowsze.pl
36.	PZDR w Zwoleniu	ul. Słowackiego 2, 26-700 Zwolen	48 676 31 40	48 676 31 44	pzdr.zwolen@ modr.mazowsze.pl
37.	PZDR w Garwolinie	ul. Staszica 10, 08-400 Garwolin	25 682 29 00	25 682 29 00	pzdr.garwolin@ modr.mazowsze.pl
38.	PZDR w Łosicach	ul. Rynek 12, 08-200 Łosice	83 357 26 65	83 357 26 65	pzdr.losice@ modr.mazowsze.pl

L.p.	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	adres	telefon	fax	e-mail
39.	PZDR w Mińsku Mazowieckim.	ul. Warszawska 97, 05-300 Mińsk Mazowiecki	25 758 45 51	25 758 45 51	pzdr.minskmaz@ modr.mazowsze.pl
40.	PZDR w Otwocku	ul. Poniatowskiego 24, 05-400 Otwock	22 788 88 11	22 788 88 11	pzdr.otwock@ modr.mazowsze.pl
41.	PZDR w Siedlcach	ul. Kazimierzowska 21, 08-110 Siedlce	25 640 09 48	25 640 09 48	pzdr.siedlce@ modr.mazowsze.pl
42.	PZDR w Sokołowie Podlaskim	ul. Oleksiaka Wichury 3A, 08-300 Sokołów Podlaski	25 641 30 22	25 641 30 21	pzdr.sokolowpodl@ modr.mazowsze.pl
43.	PZDR w Węgrowie	ul. Podlaska 1, 07-100 Węgrów	25 792 01 57	25 792 01 57	pzdr.wegrow@ modr.mazowsze.pl
44.	PZDR w Wołominie	ul. Warszawska 11 05-240 Tłuszcz	22 787 08 30	22 787 08 30	pzdr.wolomin1@ modr.mazowsze.pl

3. Zasoby ludzkie.

Tab. B. Zatrudnienie w Mazowieckim Ośrodku Doradztwa Rolniczego, stan na dzień 31.10.2018

L.p.	Komórki organizacyjne	Liczba zatrudnionych osób
1.	Dyrektor	1
2.	Zastępca dyrektora	1
3.	Dział Administracyjno-Gospodarczy	9
4.	Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym	8
5.	Dział Kadr i Organizacji Pracy	7
6.	Dział Księgowości	7
7.	Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw	8
8.	Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska	5
9.	Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich	5
10.	Dział Technologii Produkcji Rolniczej i Doświadczalnictwa	15 (w tym pracownicy pola doświadczalnego)
11.	Dział Teleinformatyki	7
12.	Stanowisko do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy	1
13.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	290
14.	Pozostali pracownicy	147
Razem		511 w tym 9 na urlopie bezpłatnym 8 na urlopie macierzyńskim 7 na urlopie wychowawczym

Tab. C. Zatrudnienie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego

L.p.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	Liczba gmin	Liczba pracowników
1.	PZDR w Białobrzegach	6	6 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
2.	PZDR w Ciechanowie	8	7
3.	PZDR w Garwolinie	12	9
4.	PZDR w Gostyninie	8	10
5.	PZDR w Grodzisku Mazowieckim	4	4
6.	PZDR w Grójcu	10	8
7.	PZDR w Kozienicach	7	6
8.	PZDR w Legionowie	4	3
9.	PZDR w Lipsku	6	7 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
10.	PZDR w Łazach	7	4
11.	PZDR w Łosicach	6	7
12.	PZDR w Makowie Mazowieckim	9	10 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
13.	PZDR w Mińsku Mazowieckim	12	9
14.	PZDR w Mławie	10	11 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
15.	PZDR w Ostrołęce	11	12
16.	PZDR w Ostrowi Mazowieckiej	10	13 w tym 1 osoba na urlopie bezpłatnym
17.	PZDR w Otwocku	8	3
18.	PZDR w Piastowie	6	1 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
19.	PZDR w Płocku	12	10 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
20.	PZDR w Płońsku	10	10 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
21.	PZDR w Pomiechówku	6	6
22.	PZDR w Przasnyszu	6	7
23.	PZDR w Przysusze	8	11 (w tym 1 osoba na urlopie macierzyńskim i 1 na wychowawczym)
24.	PZDR w Pułtusku	7	9 (w tym 1 na urlopie bezpłatnym)
25.	PZDR w Radomiu	12	12 (w tym 1 na urlopie wychowawczym)
26.	PZDR w Siedlcach	13	15 (w tym 1 na urlopie bezpłatnym)
27.	PZDR w Sierpcu	6	11
28.	PZDR w Sochaczewie	7	6
29.	PZDR w Sokołowie Podlaskim	8	10 (w tym 2 na urlopie bezpłatnym)

L.p.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	Liczba gmin	Liczba pracowników
30.	PZDR w Szydłowcu	5	7 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
31.	PZDR w Tarcynie	6	3
32.	PZDR w Węgrowie	8	8
33.	PZDR w Wołominie	12	8 (w tym 2 osoby na urlopie wychowawczym)
34.	PZDR w Wyszkowie	6	7 (w tym 1 na urlopie bezpłatnym)
35.	PZDR w Zwoleniu	5	7 (w tym 1 na urlopie bezpłatnym)
36.	PZDR w Żurominie	6	8 (w tym 1 na urlopie macierzyńskim)
37.	PZDR w Żyrardowie	5	5
Razem		292	290 w tym 7 na urlopie bezpłatnym 10 na urlopie macierzyńskim 4 na urlopie wychowawczym

Tab. D. Zatrudnienie wg specjalizacji

L.p.	Wyszczególnienie	Liczba osób
2.	Specjaliści zakładowi, w tym z uprawnieniami:	114
a)	<i>doradcy rolniczego</i>	82
b)	<i>doradcy rolnośrodowiskowego</i>	24
c)	<i>eksperta przyrodniczego</i>	2
d)	<i>do doradzania w zakresie integrowanej ochrony roślin</i>	14
3.	Doradcy terenowi, w tym z uprawnieniami:	290
a)	<i>doradcy rolniczego</i>	212
b)	<i>doradcy rolnośrodowiskowego</i>	119
c)	<i>eksperta przyrodniczego</i>	5
d)	<i>do doradzania w zakresie integrowanej ochrony roślin</i>	70

4. Zasoby materialne.

a. Sale wykładowe

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie dysponuje własnymi salami konferencyjnymi, zlokalizowanymi w:

- Centrum Edukacyjno-Konferencyjnym w Płońsku (siedziba MODR O/Poświętne w Płońsku)
 - 5 sal konferencyjnych, wyposażonych w niezbędne środki audiowizualne, nagłośnienie, klimatyzację, system tłumaczenia symultanicznego,
 - liczba miejsc: łącznie 260 osób (miejsc przy stolikach) lub 400 osób (w układzie kinowym),
 - wielkość sal: od 20 do 120 osób,
 - miejsce organizacji konferencji i szkoleń, z zapleczem hotelowym i gastronomicznym.

2. Warszawie (siedziba Centrali MODR Warszawa)
 - sala konferencyjna na 60 osób z miejscami przy stolikach lub 90 w układzie kinowym,
 - wyposażenie: sprzęt audiowizualny, nagłośnienie, dostęp do internetu bezprzewodowego, klimatyzacja,
 - możliwość zamówienia serwisu kawowego i cateringu.
3. Siedlcach (siedziba MODR Warszawa O/Siedlce)
 - sala konferencyjna dla maksymalnie 60 osób,
 - wyposażenie: nagłośnienie, zestaw multimedialny, bezprzewodowy dostęp do internetu.
4. Płocku (siedziba MODR O/Płock)
 - sala konferencyjna mogąca pomieścić 105 osób,
 - możliwość konfiguracji wnętrza,
 - sala z podwyższeniem dla prelegentów, wyposażona w sprzęt multimedialny, bezprzewodowy internet.

b. Sale komputerowe

MODR Warszawa nie posiada sali komputerowych. Istnieje możliwość stworzenia na salach wykładowych sieci komputerowej z laptopów.

c. Pole doświadczalne

Pole doświadczalne znajduje się w Oddziale Poświętne w Płońsku. Jest to powierzchnia 19,96 ha bardzo zróżnicowanej gleby od klasy II do V. Zróżnicowanie to utrudnia prowadzenie doświadczeń stałych, ale pozwala na znalezienie stanowisk dla wielu gatunków roślin o różnych wymaganiach glebowych. Zbyt mała powierzchnia łączna pola utrudnia jednak zakładanie tzw. pól wyrównawczych niezbędnych w płodozmianie każdego pola doświadczalnego.

d. Tereny wystawowe

Teren wystawowy znajduje się w Oddziale Poświętne w Płońsku i ma powierzchnię 7,51 ha. Jest na nim organizowana największa na Mazowszu wystawa rolnicza jaką są *Mazowieckie Dni Rolnictwa* skupiające co roku ponad 400 wystawców prezentujących szeroką gamę produktów potrzebnych rolnikowi do sprawnego prowadzenia gospodarstwa, poczynając od ciągników i maszyn a skończywszy na informacjach ułatwiających zarządzanie gospodarstwem rolnym.

e. Hotel

Jest to hotel dwugwiazdkowy, wpisany do ewidencji obiektów hotelarskich prowadzonej przez Marszałka Województwa Mazowieckiego na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1553, ze zm.). Dysponuje 84 miejscami noclegowymi w 48 wygodnych pokojach jedno, dwu- i czteroosobowych z łazienkami, TV, balkonami. Obiekt przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych. Na terenie całego obiektu dostępny jest bezprzewodowy Internet.

f. Stołówka/ restauracja/ bar

W MODR Warszawa funkcjonuje restauracja mogąca przyjąć 100 osób oraz sala bankietowa 20 osób (łącznie 120 osób). Restauracja oferuje całodienne wyżywienie dla grup i gości indywidualnych. Restauracja organizuje chrzciny, komunie, jubileusze, imprezy okolicznościowe. W ogródku grillowym przygotowywane są ogniska, grille, biesiady. Menu oparte jest na tradycyjnych, sprawdzonych recepturach. Istnieje możliwość przygotowania potraw specjalnie na życzenie gości. Pracownicy zapewniają obsługę imprez wraz z oprawą muzyczną i przygotowaniem dekoracji okolicznościowych.

g. Pasieka

Pasieka przy MODR Warszawa Oddział Płock powstała na skutek umowy z Fundacją Orlen Dar Serca. Pasieka liczy 10 rodzin pszczelich które znajdują się w ulach wielkopolskich na działce przy Oddziale Płock MODR Warszawa. Na terenie Oddziału w Płocku znajdować się będzie też pokazowa pracownia pasieczna. W 2019 roku planowane są szkolenia dla pszczelarzy i rolników zainteresowanych tematem pszczelarstwa. Pasieka ma też służyć jako pole badawcze gdzie planuje się badać wpływ koncernu Orlen na jakość produktów żywnościowych takich jak miód, pierzga.

h. Budynki i budowle niezbędne do realizacji usług

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie jest użytkownikiem wieczystym następujących nieruchomości gruntowych, stanowiących własność Województwa Mazowieckiego:

1. Nieruchomość położona w Warszawie przy ulicy Czereśniowej 98, stanowiąca dwie działki ewidencyjne o numerach 52 i 53, z obrębu 2-08-26, w jednostce ewidencyjnej Dz. Włochy. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta WA1M/00057599/3. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 6118 m². Nieruchomość zabudowana jest budynkiem biurowym, w którym znajduje się Centrala MODR Warszawa.
2. Nieruchomość położona w Płońsku przy ulicy Sienkiewicza 11, stanowiąca siedzibę MODR O/Poświętne w Płońsku. W skład nieruchomości wchodzi następujące działki ewidencyjne:
 - 1) z obrębu 0024 Poświętne, w jednostce ewidencyjnej Płońsk-Gmina:
 - działka nr 34/1 – powierzchnia 6,9000 ha,
 - działka nr 35/6 – powierzchnia 6,5200 ha;
 - 2) z obrębu 0217 M. Płońsk, w jednostce ewidencyjnej Płońsk:
 - działka nr 195/7 – powierzchnia 2,3795 ha,
 - działka nr 195/22 – powierzchnia 3,7428 ha,
 - działka nr 195/24 – powierzchnia 4,9000 ha,
 - działka nr 195/25 – powierzchnia 0,3950 ha.Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta PL1L/00016329/8. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 24,8373 ha.
Działki nr 195/22-25 zabudowane m.in. budynkiem zakładowym, budynkiem szkoleniowym, budynkiem hotelowym, z restauracją i pralnią, budynkiem warsztatowym, dworkiem „Sienkiewiczówka”. Pozostała powierzchnia nieruchomości wykorzystywana m.in. pod potrzeby prowadzonego pola doświadczalnego.
3. Nieruchomość położona w Siedlcach przy ulicy Kazimierzowskiej 21. Stanowi jedną działkę ewidencyjną o numerze 13/23, z obrębu 35, w jednostce ewidencyjnej M. Siedlce. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta SI1S/00051551/9. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 3718 m². Nieruchomość zabudowana jest budynkiem o funkcji administracyjno-biurowej, wpisanym do rejestru zabytków, w którym ma siedzibę MODR Oddział Siedlce.
4. Nieruchomość położona w Bielicach 19, 96-500 Sochaczew. Stanowi jedną działkę ewidencyjną o numerze 17/3, z obrębu 044-PGR Bielice, w jednostce ewidencyjnej Sochaczew. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta PL1O/00015573/9. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 1700 m². Nieruchomość zabudowana jest budynkiem o funkcji administracyjno-biurowej, z przeznaczeniem na siedzibę MODR O/Bielice.

5. Nieruchomość położona w Płocku przy ulicy Zglenickiego 42D. Stanowi jedną działkę ewidencyjną o numerze 3, z obrębu 0013-Kombinat, w jednostce ewidencyjnej M. Płock. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta PL1P/00080164/6. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 3807 m². Nieruchomość zabudowana jest budynkiem o funkcji administracyjno-biurowej, z przeznaczeniem na siedzibę MODR O/Płock.
6. Nieruchomość położona w Ostrowi Mazowieckiej przy ulicy Kochanowskiego 4. Stanowi dwie działki ewidencyjne o numerach 3420/11 (powierzchnia 5745 m²) i 3420/12 (powierzchnia 1269m²), z obrębu 0001 Ostrów Mazowiecka, w jednostce ewidencyjnej Ostrów Mazowiecka. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta OS1M/00004418/0. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 7014 m². Nieruchomość zabudowana jest budynkiem o funkcji administracyjno-biurowej, z przeznaczeniem na siedzibę Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Ostrowi Mazowieckiej, w ramach MODR O/Ostrołęka.
7. Nieruchomość położona w Garwolinie przy ulicy Staszica 10. Stanowi jedną działkę ewidencyjną o numerze 626/1, z obrębu M. Garwolin, w jednostce ewidencyjnej Garwolin. Dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta SI1G/0025123/8. Łączna powierzchnia nieruchomości wynosi 98 m². Nieruchomość zabudowana jest całkowicie budynkiem piętrowym, o funkcji administracyjno-biurowej, z przeznaczeniem na siedzibę Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Garwolinie, w ramach MODR O/Siedlce.
8. Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie jest właścicielem lokalu użytkowego, niemieszkalnego o powierzchni 125,81 m², znajdującego się w Przasnyszu przy ulicy Szpitalnej 15. Lokal składa się z pięciu pokoi oraz pomieszczenia przynależnego (garażu). Z własnością lokalu związany jest udział wynoszący 12581/90463 w części nieruchomości wspólnej, którą stanowi grunt oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku ww. lokalu. Dla lokalu prowadzona jest księga wieczysta OS1P/00045399/2. Lokal został zakupiony przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie w dniu 26.01.2018 r., po uzyskaniu zgody wydanej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W lokalu znajduje się siedziba Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Przasnyszu, w ramach MODR O/Ostrołęka.

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie pozostałe swoje siedziby użytkuje na podstawie zawartych umów najmu lub użyczenia. Powyższe dotyczy 2 siedzib oddziałów, biur PZDR i punktów gminnych.

Siedziby oddziałów MODR Warszawa, które znajdują się w wynajmowanych pomieszczeniach:

1. MODR O/Ostrołęka – umowa najmu z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Warszawie,
2. MODR O/Radom – umowa najmu z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie.

5. *Certyfikaty i uprawnienia.*

Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego posiada obecnie Certyfikat ISO 9001:2015 nr 12 100 20548TMS, ważny od 29.01.2016 do 16.01.2019, wydany przez TÜV Sud Polska Sp. z o.o. w zakresie szkolenia oraz doradztwo na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto Ośrodek jest wpisany do Rejestru Instytucji

Szkoleniowych (RIS) prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie a także do Rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie środków ochrony roślin prowadzonego przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa (nr wpisu 14/65/15598).

6. *Wdrożone systemy zarządzania.*

Na wdrożone systemy zarządzania w MODR Warszawa składają się:

- system zarządzania jakością ISO 9001:2015 polityka jakości dotycząca profesjonalnego doradztwa rolniczego, świadczenia usług i osiągnięcie zadowolenia klienta korzystającego z usług MODR Warszawa,
- instrukcja ochrony danych osobowych, która opisuje podstawowe zasady organizacji pracy przy zbiorach osobowych przetwarzanych metodami tradycyjnymi w kartotekach, skorowidzach, księgach wykazach oraz w systemie informatycznym i pojedynczych komputerach,
- procedura organizacji i funkcjonowania systemu kontroli zarządczej oraz odpowiedzialności kierownictwa w zakresie systemu zarządzania jakością i kontroli zarządczej obejmująca swym zakresem zasady funkcjonowania kontroli zarządczej, procedur zarządzania ryzykiem oraz odpowiedzialność kierownictwa MODR Warszawa w zakresie systemu zarządzania jakością , jednocześnie procedura stanowi uporządkowany zbiór wskazówek, które osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie kontroli zarządczej powinny wykorzystać do tworzenia, oceny i doskonalenia systemów kontroli zarządczej,
- instrukcja zarządzania ryzykiem - przedmiotem instrukcji jest proces szacowania ryzyka związany z procesami zachodzącymi w MODR Warszawa,
- instrukcja przeprowadzania kontroli wewnętrznej - przedmiotem instrukcji jest proces określenia zasad, organizacji, realizacji i rozliczania przeprowadzonych kontroli wewnętrznych w MODR Warszawa.

7. *Elektroniczny system wspomagania pracy doradczej.*

W MODR Warszawa wdrażany jest obecnie system mający polepszyć i unowocześnić jakość usług świadczonych rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich. Będzie on wykorzystywał różnego rodzaju narzędzia informatyczne zwiększające efektywność pracy doradców MODR Warszawa.

B. Zakres i metodyka procesu programowania

1. Źródła informacji o potrzebach doradczych

- a. Polityka rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich: dokumenty UE, krajowe, regionalne/wojewódzkie.

Europejski model rolnictwa, wypracowany przez Unię Europejską w ramach reform Wspólnej Polityki Rolnej, ma zapewnić rozwój produkcji rolnej w zgodzie z wymogami środowiskowymi, uwzględniać potrzeby w zakresie jakości żywności, zróżnicowania produktów, jakości środowiska i ochrony przyrody.

W wyniku prowadzonych konsultacji Parlament Europejski przyjął sprawozdanie w sprawie kształtu WPR po 2013 roku oraz jej połączenia ze strategią „Europa 2020” zalecono przyjęcie następujących celów strategicznych:

- zagwarantowanie mieszkańcom Europy długotrwałego bezpieczeństwa żywnościowego,
- wsparcie produkcji zróżnicowanej żywności wysokiej jakości produkowanej w zrównoważony sposób,
- zachowanie żywotności wiejskich społeczności, dla których rolnictwo jest dziedziną działalności stwarzającą lokalne miejsca pracy.

Zgodnie z celem 8 dokumentu „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030” dla zrównoważonego wzrostu produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego ważne są takie działania wspierające modernizację i wzrost innowacyjności sektora rolno-spożywczego przy jednoczesnej dbałości o ochronę środowiska.

Przyjęty w 2018 roku rządowy dokument „Plan dla wsi” wprowadza zasady mające ustabilizować produkcję rolną w Polsce na wysokim poziomie. Opiera się on na trzech filarach: ochrona, wsparcie i rozwój. W ramach planu przewiduje się takie obszary priorytetowe jak :

- większe dofinansowanie do paliwa rolniczego,
- utworzenie narodowego holdingu spożywczego,
- większa sprzedaż bezpośrednia i rolniczy handel detaliczny,
- zdrowa polska żywność,
- wsparcie rolnictwa na terenach górskich,
- przeciw suszy,
- polskie pasze,
- rolnictwo dla ekologii,
- walka z asf.

Dla przyszłości rozwoju obszarów wiejskich oraz doradztwa rolniczego na Mazowszu ważne są również wynikające z przesłanek zawartych w „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku” uwzględniającej inteligentną specjalizację regionu zagadnienia:

- podniesienie kwalifikacji zawodowych ludności wiejskiej i dostosowanie ich do rynku pracy,
- wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich regionów poprzez wykorzystanie nowych technologii w gospodarce rolnej ,
- wspieranie i upowszechnianie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich poprzez m.in. produkcję energii z odnawialnych źródeł,
- dywersyfikację zatrudnienia na obszarach wiejskich poprzez promocję pozarolniczej przedsiębiorczości na wsi,
- upowszechnianie tradycyjnej kultury i twórczości poprzez m.in. rozwój sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsza,

- wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej poprzez promocję tradycyjnych zawodów.

Doradcy MODR Warszawa w swojej pracy doradczej w 2019 roku będą również uwzględniać kierunki rozwoju obszarów wiejskich wyznaczone w powiatowych i gminnych strategiach rozwoju.

b. Własne źródła informacji: badanie i analiza potrzeb doradczych klientów.

Doradcy Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego analizują swój teren działania, specyfikę produkcji rolniczej i pozyskują informacje od klientów na temat potrzeb doradczych. Na podstawie prowadzonych przez siebie rozmów i obserwacji pracownicy Ośrodka analizują potrzeby doradcze konkretnych odbiorców. Na podstawie tych analiz przygotowano zestawienie tematów, które wg doradców powinny się znaleźć w programach działalności. Dodatkowo w celu lepszego dostosowania oferty szkoleniowej do potrzeb rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, w pierwszej połowie bieżącego roku, MODR Warszawa przeprowadził wśród nich anonimową ankietyzację dotyczącą potrzeb szkoleniowych na formularzu *Ankieta potrzeb szkoleniowych dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich*. Łącznie zebrano ankiety od 1180 osób. Oba te elementy (informacje z ankiet oraz analiza potrzeb doradczych) zostały wykorzystane przy tworzeniu Programu Działalności na rok 2019. Jednocześnie uwzględniane zostały tematy wynikające z priorytetów krajowych i wojewódzkich.

2. W 2019 roku priorytetowymi działaniami będą:

wyznaczone przez MRiRW:

- 1. Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF i ptasiej grypy, z uwzględnieniem bioasekuracji.**
- 2. Wsparcie wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014-2020, w tym upowszechnianie wiedzy na temat wypełniania wniosku o płatności obszarowe w formie elektronicznej.**
- 3. Wzmocnienie działań na rzecz transferu wiedzy pomiędzy nauką a praktyką rolniczą i promowanie innowacyjnych rozwiązań.**
- 4. Upowszechnianie i promocja zdrowej żywności, w tym w zakresie:**
 - a) rolnictwa ekologicznego ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa
 - b) zwiększania udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów w tym soi non GMO oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym,
 - c) produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej,
 - d) przeciwdziałania antybiotykooporności u ludzi i zwierząt.

5. Upowszechnianie działań na rzecz biogospodarki, ochrony gleby, wód i powietrza oraz dostosowań do zmian klimatycznych, w tym w zakresie:

- a) programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu oraz zbioru zasad dobrej praktyki rolniczej,
- b) działań na rzecz ograniczenia skutków suszy, w tym zwiększenia retencji wodnej, poprawy żyzności gleb (m.in. badanie gleb wapnowanie),
- c) nieżywnościowego wykorzystania surowców rolniczych, w tym OZE,
- d) zarządzaniu ryzykiem produkcyjnym i rynkowym w gospodarstwie.

oraz dodatkowo wyznaczone przez MODR Warszawa:

6. Upowszechnianie tematyki ochrony pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy.

7. Informowanie i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości.

3. Etapy przygotowania programu działalności.

Krok 1	Oddolne pozyskiwanie informacji od klientów na temat potrzeb doradczych.
Krok 2	Uzgodnienia z samorządem województwa, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, Kasą Rolniczą Ubezpieczenia Społecznego, Szkołą Gospodarstwa Wiejskiego oraz Uniwersytetem Przyrodniczo Humanistycznym w Siedlcach i wyznaczenie priorytetów programowych dla województwa przewidzianych do wspólnej realizacji przez MODR Warszawa i wymienione jednostki.
Krok 3	Określenie przez kierownictwo MODR Warszawa, dodatkowo poza wyznaczonymi przez MRiRW najważniejszymi celami krajowej polityki resortu rolnictwa, działań ważnych dla województwa mazowieckiego.
Krok 4	Konsultacje wyznaczonych priorytetów wojewódzkich z członkami Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego.
Krok 5	Wysłanie do Oddziałów wytycznych Dyrektora MODR Warszawa dotyczących przygotowania Programu działalności.
Krok 6	Proces planowania w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego
Krok 7	Proces planowania w zespołach merytorycznych w Oddziałach z uwzględnieniem zadań zaplanowanych w PZDR-ach.
Krok 8	Proces planowania pracy w działach merytorycznych. Proces łączenia poszczególnych elementów programu, weryfikacja błędów, uzgodnienia dotyczące koordynacji.
Krok 9	Przyjęcie dokumentu przez Dyrektora MODR Warszawa.
Krok 10	Opiniowanie Programu działalności przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego.
Krok 11	Przedłożenie Programu działalności do zatwierdzenia Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

C. Działalność merytoryczna

C.1. Zadania nieodpłatne

Działalność Mazowieckiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego będzie koncentrowała się w szczególności na zadaniach realizowanych w ramach przyjętych na 2019 rok priorytetów.

1. Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF i ptasiej grypy, z uwzględnieniem bioasekuracji.

W 2019 roku MODR Warszawa będzie zwracał szczególną uwagę na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat zapobiegania i zwalczania choroby ASF i ptasiej grypy, z uwzględnieniem bioasekuracji. Nasze działania szczególnie skupią się na upowszechnianiu wiedzy wśród rolników na temat ASF, co prowadzi do uświadomienia producentów o istniejącym zagrożeniu. Planuje się wykorzystać różne formy dotarcia do producentów i przekazania informacji na ten temat. Zagadnienie to, będzie omawiane na 69 szkoleniach. Drugą formą przekazywania informacji będą porady indywidualne i informacje udzielane rolnikom w biurach MODR Warszawa i urzędach gmin podczas dyżurów. Rozpowszechniane będą również informacje poprzez rozwieszanie plakatów: w biurach powiatowych, starostwach i urzędach gmin oraz na tablicach ogłoszeń u sołtysów.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 1

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt. Bioasekuracja gospodarstw jako istotny element prewencji – zasady zabezpieczenia gospodarstw przed chorobami	69	956	Tab.2 – Z.1.B.6.
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym.	-	2196	Tab.4 – Z.2.B.6.
	informacja na stronę www nt. Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	3	-	Tab.4 – Z.2.B.6.
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt.: Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym.	-	Część z 22431	Tab. 14 część porad z poz. Z.7.B

Priorytet 1 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	69	956
Działalność informacyjna:		
Informacje		2 196

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Informacje na www		3
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		Część z 22 431

2. Wsparcie wdrażania Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014-2020, w tym upowszechnianie wiedzy na temat wypełniania wniosku o płatności obszarowe w formie elektronicznej.

Ze względu na występujące zmiany oraz dużą wagę zagadnień związanych z wdrażaniem i realizacją Wspólnej Polityki Rolnej, podejmowane w 2019 roku przez MODR Warszawa działania skierowane będą na przygotowanie mieszkańców obszarów wiejskich do korzystania z funduszy PROW 2014-2020. Planowane działania prowadzone będą w formie szkoleń, doradztwa indywidualnego, porad informacyjnych oraz bezpłatnej pomocy w prawidłowym dokumentowaniu i rozliczaniu realizowanych operacji. W 2019 roku szczególna uwaga zostanie także zwrócona na upowszechnianie wśród rolników wiedzy na temat systemu wsparcia bezpośredniego w formie elektronicznej. Podejmowane działania będą uwzględniały zmiany w płatnościach obszarowych na 2019 r. oraz aktualne akty prawne dotyczące zmian w ogłaszanych naborach na działania PROW 2014-2020. W ramach ww działań przekazywane będą informacje na temat zasad nowej delimitacji ONW, nowe stawki płatności, planowane rozpoczęcia działania zalesieniowego oraz zagadnienie dotyczące działania „Scalenie gruntów”.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 2

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt. Płatności bezpośrednie	255	3524	Tab.2 – Z.1.G.1
	szkolenie nt. PROW	167	2278	Tab.2 – Z.1.G.1
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Płatności bezpośrednie		12 003	Tab.4 – Z.2.G.1
	Informacja nt PROW		16 661	Tab.4 – Z.2.G.2
	Informacja na www nt. PROW	7		Tab.4 – Z.2.G.2
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt. Płatności bezpośrednie		17 728	Tab.8 – Z.4.I.1
	porada nt PROW		25 484	Tab. 8 – Z.4.I.2

Priorytet 2 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	422	5 802
Działalność informacyjna:		
Informacje		28 664
Informacje www	7	
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		43 212

3. Wzmocnienie działań na rzecz transferu wiedzy pomiędzy nauką a praktyką rolniczą i promowanie innowacyjnych rozwiązań

Jednym z celów doradztwa rolniczego jest wdrażanie bardziej efektywnych ekonomicznie i społecznie, oraz przyjaznych środowisku systemów produkcji rolnej, ograniczanie strat, oraz poprawa jakości produktów. Aktywne korzystanie z najnowszych osiągnięć nauki pozwoli też polskiemu sektorowi żywnościowemu na skuteczne konkutowanie w przestrzeni europejskiej. Dzięki współpracy nauki z praktyką rolniczą możliwe są obopólne korzyści. Rolnicy (praktycy) dostają nowatorskie rozwiązania, a nauka otrzymuje inspiracje i kolejne istotne problemy do rozwiązania. Od szybkiego transferu wiedzy z nauki do praktyki zależy postęp technologii i innowacyjność poszczególnych branż rolnictwa. Rolnicy potrzebują konkretnych informacji do podejmowania decyzji na przyszłość a doradztwo oczekuje od nauki wsparcia i bieżących informacji na temat nowych technologii.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 3

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt. Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	13	185	Tab.2 – Część Z.1.A.1
	szkolenie nt. Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	2	34	Tab.2- Z.1.A.2
	Szkolenia realizowane w ramach operacji: Nowoczesne technologie uprawy zbóż	95	2298	Tab.2 – Część Z.1.A.1; Tab. 27.poz.1
	szkolenie wyjazdowe nt Nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	7	170	Tab.2 – Z.1.A.1
	konferencja z zakresu nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	2	120	Tab.2 – Z.1.A.1
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	-	2657	Tab.4 – Z.2.A.1
	informacja nt nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej	-	1102	Tab.4 – Z.2.A.2
	informacja na stronę www Nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	4	-	Tab.4 – Z.2.A.1
	informacja na stronę www nt nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej	3	-	Tab.4 – Z.2.A.2
	Stoisko informacyjno-promocyjne dot. Nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	11	-	Tab.4 – Z.2.A.1
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt. nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	-	Część porad z 6891	Tab14 – Z.7.A. Część porad z zakresu nowych technologii
	porada nt nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej			
	pokaz nt. nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	2	-	Tab.15 – Z.7.A.1
	pokaz nt nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej	1	-	Tab.15 – Z.7.A.2
	demonstracja nt. nowych rozwiązań w produkcji roślinnej	37	-	Tab.15 – Z.7.A.1
	demonstracja nt nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej	1	-	Tab.15 – Z.7.A.2

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
	Konkurs dot. nowych odmian uprawnych zbóż	1	-	Tab.15 – Z.7.A.1
	Olimpiada wiedzy rolniczej	2	-	Tab.15 – Z.7.A.1

Priorytet 3 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenie	117	2 687
Szkolenie wyjazdowe	7	170
Konferencja	2	120
Działalność informacyjna:		
Informacje		3 759
Informacje na stronę www	7	
Stoisko informacyjno-promocyjne	11	
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		Część porad z 6 891
Działalność upowszechnieniowa		
Pokaz	3	
Demonstracja	38	
Konkurs	1	
Olimpiada	2	

4. Upowszechnianie i promocja zdrowej żywności, w tym w zakresie:

a) rolnictwa ekologicznego ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa

W 2019 roku działania MODR Warszawa podejmowane w ramach tego priorytetu propagować będą ekologiczne metody produkcji i wspierać krajowy System rolnictwa ekologicznego, zgodnie z krajowym *Ramowym Planem Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce na lata 2014–2020* poprzez szkolenia oraz doradztwo w formie informacji i porad indywidualnych, konkursów, demonstracji, pokazów i targów. Zwrócona zostanie również uwaga na zagadnienie przetwórstwa w rolnictwie ekologicznym w tym również przetwórstwa i sprzedaży na poziomie gospodarstwa. Temat ten będzie omawiany dodatkowo w ramach szkoleń z zakresu produkcji metodami ekologicznymi, sprzedaży metodami ekologicznymi i rolnictwa ekologicznego w ramach PROW 2014 2020.

b) zwiększania udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów w tym soi non GMO oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym,

W ramach realizacji zadań z zakresu technologii produkcji roślinnej propagowane będzie zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów w tym soi non GMO oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym dla różnych gatunków zwierząt. Podkreślany będzie pozytywny wpływ tych roślin na zdrowotność roślin w zmianowaniu, poprawę struktury gleby oraz jej żyzność. W 2019 roku MODR Warszawa zaplanował działania szkoleniowe informacyjne i doradcze z tego zakresu prezentowane w poniższej tabeli.

- c) produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej,

Priorytetowym działaniem będzie upowszechnianie wiedzy na temat produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzanie jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego oraz sprzedaży bezpośredniej. Realizując ten priorytet będziemy mieli na celu ułatwienie rolnikom sprzedaży produktów, które pochodzą z ich gospodarstw (tj. żywności wyprodukowanej w całości lub w części z własnej uprawy, chowu lub hodowli) konsumentom finalnym.

- d) przeciwdziałania antybiotykooporności u ludzi i zwierząt.

Rosnąca oporność bakterii na antybiotyki stosowane w leczeniu ludzi sprawia, że coraz częściej zwraca się uwagę na konieczność podjęcia działań zmierzających do ograniczenia nadużywania antybiotyków w produkcji zwierzęcej. Aby zapobiec masowemu profilaktycznemu podawaniu antybiotyków zwierzętom, należy upowszechniać wiedzę na temat zagrożeń płynących z nadmiernego i nierozważnego stosowania antybiotyków w ich leczeniu. W związku z tym w 2019 roku zaplanowano działania szkoleniowe informacyjne i doradcze z tego zakresu zaprezentowane w poniższej tabeli.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 4

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
<i>a) rolnictwa ekologicznego ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie z zakresu Rolnictwo ekologiczne	18	263	tab.2 – Z.1.D.
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja z zakresu Rolnictwo ekologiczne		3 297	tab.4 – Z.2.D
	informacja na stronę www z zakresu Rolnictwo ekologiczne	7		tab.4 – Z.2.D
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt. Rolnictwo ekologiczne		3 401	tab. 14. Z.7.D
	pokaz z zakresu rolnictwa ekologicznego	1		tab. 15. Z.7.D
	demonstracja z zakresu rolnictwa ekologicznego	5		tab. 15. Z.7.D
	konkurs z zakresu rolnictwa ekologicznego	3		tab. 15. Z.7.D
	Targi/wystawy – z zakresu rolnictwa ekologicznego – <i>Ekopiknik w Kampinosie</i>	1	-	tab. 15. Z.7.D
<i>b) zwiększania udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów w tym soi non GMO oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie z zakresu technologii produkcji roślinnej – rośliny wysokobiałkowe	37	370	tab.2 – część szkoleń z Z.1.B.1
	informacja nt. Technologia produkcji rolniczej – rośliny wysokobiałkowe		Część informacji z 9 499	tab.4 - część Z.2.B.1

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja na www nt. Technologia produkcji rolniczej – rośliny wysokobiałkowe	1		
	ulotka „Charakterystyka odmian roślin strączkowych”	1		tab.4 - część Z.2.B.1
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	Porada nt. Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych- rośliny wysokobiałkowe		Część porad z 22 431	tab.14 - część z Z.7.B.
	Demonstracja dotyczące prawidłowej technologia uprawy roślin strączkowych	10		tab.15 - część z Z.7.B.1
<i>c) produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej.</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)	3	37	tab.2 – Z.1.A.3
	szkolenie nt Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu) w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	17	257	tab.2 – Z.1.J.2
	szkolenie nt Rolniczy handel detaliczny	17	225	tab.2 – Z.1.J.3
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	Informacja nt Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)		643	tab.4 – Z.2.A.3
	Informacja nt Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu) w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona		425	tab.4 – Z.2.J.2
	Informacja nt Rolniczy handel detaliczny		369	tab.4 – Z.2.J.3
	Informacja www nt Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)	3		tab.4 – Z.2.A.3
	Ulotka z zakresu Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu) w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	1		tab.4 – Z.2.J.2
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)		Część porad z 6891	tab.14 – część z Z.7.A

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 8 Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego.	porada nt Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu) w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona		Część porad z 1636	tab.17 – część z Z.8.J.
	porada nt Rolniczy handel detaliczny			
	pokaz nt Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu) w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	1		tab.18 – Z.8.J.2
	pokaz nt Rolniczy handel detaliczny	2		tab.18 – Z.8.J.3
<i>d) przeciwdziałania antybiotykooporności u ludzi i zwierząt.</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenia nt. Zapobieganie antybiotykooporności u zwierząt	6	90	Tab.2 Część szkoleń z . Z.1.B.3.
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	Informacje dotyczące właściwego stosowania antybiotyków w technologii produkcji zwierzęcej	-	Część informacji z 2 073	Tab. 4 Część informacji Z.2.B.3.
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	Porady dotyczące antybiotykoodporności i stosowania antybiotyków w produkcji zwierzęcej	-	Część porad 22 431	Tab. 14 Część porad z Z.7.B

Priorytet4 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	98	1242
a	18	263
b	37	370
c	37	519
d	6	90
Działalność informacyjna:		
Informacje		4734 oraz część informacji z 11572
a		3 297
b		Część informacji z 9 499
c		1437
d		Część informacji z 2 073
Informacje na www	11	
a	7	
b	1	

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
c	3	
Ulotka	2	
a	1	
c	1	
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		3 401 oraz część z 30958
a		3 401
b		Część porad z 22431
c		Część porad z 6891 oraz Część porad z 1636
d		Część porad 22 431
Działalność upowszechnieniowa		
Pokaz	3	
a	1	
c	2	
Demonstracja	15	
a	5	
b	10	
Konkurs	3	
a	3	
Targi/wystawy	1	
a	1	

5. Upowszechnianie działań na rzecz biogospodarki, ochrony gleby, wód i powietrza oraz dostosowań do zmian klimatycznych, w tym w zakresie:

- a) programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu oraz zbioru zasad dobrej praktyki rolniczej

MODR Warszawa w 2019 roku planuje realizację priorytetu w formie działań szkoleniowych, upowszechnieniowych i informacyjnych w zakresie propagowania wymogów programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, wynikających z upowszechniania prawa wodnego i dyrektywy azotanowej oraz szkoleń na temat gospodarki wodno-ściekowej oraz postępowania z odpadami. Aktualnie cały obszar województwa mazowieckiego został wyznaczony jako obszar, na którym należy realizować wymogi programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. W ramach działań z tego zakresu zwrócona zostanie uwaga na praktyczne aspekty tego zagadnienia. Propagowana będzie m.in. wiedza na temat opracowywania planów nawożenia azotem, wyliczania maksymalnych dawek nawożenia azotem, prowadzenie dokumentacji w tym zakresie i inne.

- b) działań na rzecz ograniczenia skutków suszy, w tym zwiększenia retencji wodnej, poprawy żyzności gleb (m.in. badanie gleb wapnowanie)

Doradcy MODR w 2019 roku będą upowszechniać wiedzę na temat działania ograniczającego skutki suszy, gdyż właśnie niedobór wody jednym z ważniejszych utrudnień, które dotyczą polskie

rolnictwo. Następujące w przyrodzie zmiany klimatyczne są coraz bardziej odczuwalne w tym sektorze, a to właśnie rolnictwo jest największym konsumentem wody - wykorzystuje około 70% światowych zasobów. Działanie to realizowane będzie poprzez szkolenia oraz doradztwo bezpośrednio w formie informacji i porad indywidualnych.

c) nieżywnościowego wykorzystania surowców rolniczych, w tym OZE

MODR Warszawa w 2019 roku podejmował będzie również działania propagujące odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich, z uwzględnieniem produkcji i wykorzystania biomasy na cele energetyczne oraz zagadnienia energetyki odnawialnej poprzez szkolenia oraz doradztwo w formie informacji i porad indywidualnych.

Ponadto prowadzone będą działania upowszechniające wiedzę dotyczącą przeciwdziałania marnowania żywności, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia stosowania jako paszy żywności, która nie jest przeznaczona do spożycia przez ludzi. **Tematyka ta poruszana będzie podczas szkoleń z zakresu żywienia zwierząt.**

d) zarządzaniu ryzykiem produkcyjnym i rynkowym w gospodarstwie.

Nieodłącznym atrybutem działalności gospodarczej w sektorze rolnictwa jest ryzyko występujące w jego otoczeniu. Funkcjonowanie przedsiębiorstw rolniczych w stale zmieniającym się otoczeniu gospodarczym wymaga zatem od rolników i osób pracujących w sektorze produkcji rolnej, znajomości procesów w nim zachodzących, znajomości jego otoczenia i zagrożeń z nim związanych. Rolnictwo jest szczególnie obciążone ryzykiem ze względu na długość procesu produkcyjnego, a tym samym powolny obrót zaangażowanego kapitału jest szczególnie na nie narażone. Podejmując decyzje produkcyjne rolnik musi brać pod uwagę to, że o sukcesie przedsięwzięcia oprócz zaangażowania, wiedzy i kapitału decydują również czynniki niezależne od niego samego, a są to między innymi przyroda, wahania cen środków produkcji, wahania cen płodów rolnych, zakłócenia w handlu międzynarodowym oraz niebezpieczeństwo wystąpienia masowych epidemii. Istnieją różne formy działania, które pozwalają rolnikom w sposób indywidualny ograniczać ryzyko produkcyjne i handlowe. Jednak najbardziej rozpowszechnioną i uznaną formą ograniczania ryzyka są ubezpieczenia, które są powszechnie wykorzystywane do różnych celów. MODR Warszawa w 2019r. będzie upowszechniał wiedzę na ten temat w ramach działalności szkoleniowej, doradczej i informacyjnej.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 5

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
<i>a) program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu oraz zbioru zasad dobrej praktyki rolniczej</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie z zakresu Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	279	3833	tab. 2 - Z.1.O.1.
	szkolenie z zakresu nt. Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	2	27	tab.2 – Z.1.K.

Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna		2172	tab. 4 - Z.2.O.1.
	informacja nt. Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne		388	tab.4. – Z.2.K.
	informacja nt. Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami		383	tab.4 – Z.2.L.6.
	ulotka dotycząca Zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	1		tab. 4. Z.2.O.1
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada z zakresu Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami”		Część porad z 8699	tab.14 część z zakresu Z.7.L.
Zadanie 10 Realizacja zadań wynikających z programów rolniośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	porada z zakresu Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna		3 572	tab. 23 - Z.10.O.1
<i>b) działań na rzecz ograniczenia skutków suszy, w tym zwiększenia retencji wodnej, poprawy żyzności gleb (m.in. badanie gleb wapnowanie),</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt. Przeciwdziałanie skutkom suszy	41	574	tab.2 – Część z Z.1.L.8
	szkolenie nt. Zrównoważone gospodarowanie nawozami	6	91	tab.2 – Część z Z.1.L.8
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Zrównoważone gospodarowanie nawozami		Część informacji z 2 113	tab.4. część z Z.2.L.8.
	informacja nt. Przeciwdziałanie skutkom suszy			
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porady nt.. Zrównoważone gospodarowanie nawozami i Przeciwdziałanie skutkom suszy		Część porad z 8699	tab.14 część porad z Z.7.L
<i>c) niezżywnościowego wykorzystania surowców rolniczych, w tym OZE</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	szkolenie nt. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	7	102	tab. 2 - Z.1.L.5
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. Energetyka prosumencka		268	tab. 4- Z.2.L.4
	informacja nt. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym		593	Tab. 4 - Z.2.L.5
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porady nt. Energetyka prosumencka oraz nt. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym		Część porad z 8699	tab.14 część z zakresu Z.7.L.
<i>d) zarządzaniu ryzykiem produkcyjnym i rynkowym w gospodarstwie</i>				
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Szkolenie nt Ubezpieczenia społeczne i majątkowe	11	156	tab. 2 -Z.1.C.3
	Szkolenie nt Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	54	747	tab. 2 -Z.1.I.1
	Informacja nt Ubezpieczenia społeczne i majątkowe		1144	tab. 4-Z.2.C.3

Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	Informacja nt Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym		602	Tab. 4-Z.2.I.3.
Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej	Porada nt Ubezpieczenia społeczne i majątkowe		1167	Tabela 25 poz. Z.11.C.3
	Porada nt Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym		761	Tabela 25 Z.11.I.3.

Priorytet5 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	400	5530
a	281	3 860
b	47	665
c	7	102
d	65	903
Działalność informacyjna:		
Informacje		5550 oraz Część informacji z 2113
a		2943
b		Część informacji z 2113
c		861
d		1746
Informacja na stronę	1	
a	1	
Ulotka	1	
a	1	
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		5500 oraz część porad z 8699
a		3 572 oraz część porad z 8699
b		część porad z 8699
c		część porad z 8699
d		1 928

6. Upowszechnianie tematyki ochrony pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy

W 2019 roku doradcy MODR Warszawa poprzez szkolenia, konferencje, porady i informacje będą podkreślali rolę owadów zapylających dla każdej uprawy rolniczej oraz dla każdego ogrodu, sadu. upraw rolniczych i środowiska naturalnego. W pracy doradczej zwrócona zostanie uwaga że to właśnie one zapewniają odpowiednie zapylenie warzyw, drzew, owoców i roślin ozdobnych, a bez zapylaczy nie byłoby znacznej części żywności na świecie, ale także ucierpiałaby bioróżnorodność, niezwykle istotna dla prawidłowego funkcjonowania biosfery.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 6

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
	szkolenie nt. Ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie	10	240	Tab.2 – część z Z.1.L.8

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Konferencje: Znaczenie pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy w produkcji rolniczej oraz Znaczenie owadów zapylających – choroby pszczół	2	130	tab.2 –Z.1.L.8
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	informacja nt. . Ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie		Część informacji z 2113	tab.4. – Z.2.L.8.
	informacja na stronę www nt. . Ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie	2		tab.4. – część z Z.2.L.8
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	porada nt: Ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie		Część porad z 8699	tab.14 część Z.7.L.
	Targi/wystawy Siedleckie Targi Miodu	1		tab. 15- Z.7.L.8
	demonstracja nt Ochrona i znaczenie pszczoły miodnej w rolnictwie	2 na 15 rodzinach pszczelich		tab. 15- Z.7.L.8.

Priorytet 6 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradczą	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	10	240
Konferencja	2	130
Działalność informacyjna:		
Informacje		Część informacji z 2113
Informacja ww	2	
Działalność doradczą:		
Porady indywidualne		Część porad z 8699
Działalność upowszechnieniowa		
Targi/wystawy	1	
demonstracja	2	

7. Informowanie i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości

Wytwarzanie, ochrona i promocja żywności wysokiej jakości odgrywają w państwach Unii Europejskiej coraz bardziej znaczącą rolę. Jednym z podstawowych sposobów realizacji polityki jakości we Wspólnocie jest wyróżnianie znakami potwierdzającymi wysoką jakość wyrobów rolno-spożywczych pochodzących z konkretnych regionów, jak też charakteryzujących się tradycyjną metodą produkcji. Unia Europejska umożliwia liczne rozwiązania prawne, które obejmują szczególną ochrona producentów wytwarzających żywność wysokiej jakości, wolną od konserwantów i ulepszaczy, jak najbardziej naturalną, różnorodną i smaczną. Taka polityka daje pewność konsumentom, że kupują żywność bardzo wysokiej jakości, która jednocześnie charakteryzuje się wyjątkową, tradycyjną metodą produkcji. Ze względu na dużą różnorodność produktów wprowadzanych na rynek konsumenci oczekują ponadto jasnych i wyczerpujących informacji na temat jakości i pochodzenia produktu rolnego lub artykułu spożywczego. Tematy te będą omawiane w ramach szkoleń oraz pracy doradczej i informacyjnej planowanej przez MODR Warszawa.

Wykaz zadań za pomocą których będzie realizowany priorytet 7

Nazwa zadania	Forma i temat realizacji	Plan liczba form	Planowana liczba uczestników	Miejsce w programie
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	Szkolenie nt. Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	1	20	Tab. 2 poz. Z.1.H.2.
	Szkolenie nt. Systemy jakości żywności	3	42	Tab. 2 poz. Z.1.H.3.
	Szkolenie nt. Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	1	15	Tab. 2 poz. Z.1.H.4.
	Szkolenie nt. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	37	538	Tab. 2 poz. Z.1.J.1.
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej	Informacja nt. Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego		190	Tab. 4 poz. Z.2.H.2.
	Informacja nt. Systemy jakości żywności		468	Tab. 4 poz. Z.2.H.3.
	Informacja nt. Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP		230	Tab. 4 poz. Z.2.H.4.
	Informacja nt. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych		531	Tab. 4 poz. Z.2.J.1.
	Informacja na www nt. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	1		Tab. 4 poz. Z.2.J.1.
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska	Porada nt. Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego		Część porad z 2 003	Tab. 14 część z poz. Z.7.H
	Porada nt. Systemy jakości żywności			
	Porada nt. Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP			
Zadanie 8 Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego.	Porada nt. Promocja produktów lokalnych i regionalnych	-	Część z 1636	Ttab.17 – część z Z.8.J
	Doradztwo grupowe nt. Promocja produktów lokalnych i regionalnych	13	57	Tab.17 – Z.8.J
	Konkurs	1		Tab. 18 poz. Z.8.J.1
	Targi/wystawy Kurpiowskie Targi Rolnicze	1		Tab. 18 poz. Z.8.J.1

Priorytet 7 Syntetyczne podsumowanie zadań z uwzględnieniem poszczególnych metod doradczych.

Forma/Metoda doradcza	Planowana liczba form	Liczba uczestników zaplanowanych form /metod
Działalności szkoleniowa:		
Szkolenia	42	615
Działalność informacyjna:		
Informacje		1419
Informacje www	1	
Działalność doradcza:		
Porady indywidualne		Część z 1636
Doradztwo grupowe	13	57
Działalność upowszechnieniowa		
Konkurs	1	
Targi/wystawy	1	

Zadanie 1.

Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W działalności szkoleniowej, planowanej na 2018 r., zostały uwzględnione priorytety określone przez MRiRW i potrzeby rolników oraz mieszkańców wsi z terenu województwa mazowieckiego. Zadanie to obejmuje całą działalność szkoleniową (także realizowaną w ramach projektów, której przedstawienie znajduje się w części C.3 Programu) realizowaną przez Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Oprócz części opisowej poszczególnych zakresów tematycznych planowanych szkoleń zadanie to opisane jest za pomocą dwóch tabel:

tabeli nr 1. - syntetycznego zestawienia liczbowego podstawowych form pracy w działalności szkoleniowej oraz tabeli nr 2. - zestawienia informacji na temat zadań szkoleniowych wg szczegółowych tematów i form pracy.

Z.1.A. Szkolenia w zakresie stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego w tym:

Działalność szkoleniowa z zakresu nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego skupiać się będzie na popularyzacji nowoczesnych rozwiązań w produkcji roślinnej. Tematyka szkoleń wyjazdowych pozwalać będzie rolnikowi na zapoznanie się z postępowaniem agrotechnicznym m.in. z nowymi technologiami uprawy, nowymi odmianami roślin uprawnych a także z nowoczesnymi maszynami i urządzeniami rolniczymi. Podczas szkoleń odbiorcy będą mieli okazję pozyskać najnowsze informacje z zakresu produkcji roślinnej, które pozwolą usprawnić własne gospodarstwo. W ramach tego zadania zaplanowano 113 szkoleń (w tym 95 realizowanych w ramach projektu), 7 szkoleń wyjazdowych oraz 2 konferencje.

➤ Szkolenia w zakresie produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej)

Szkolenia dotyczące roślin rolniczych obejmą najnowsze prośrodowiskowe metody produkcji przede wszystkim zbóż, kukurydzy, roślin okopowych, oleistych i strączkowych. Zwrócona zostanie szczególna uwaga na korzyści wynikające ze stosowania kwalifikowanego materiału siewnego, poruszona będzie tematyka rolnictwa precyzyjnego, w tym zrównoważonego nawożenia roślin. W zakresie produkcji ogrodniczej szkolenia obejmą również najnowsze prośrodowiskowe metody produkcji owoców i warzyw z uwzględnieniem uprawy papryki pod osłonami. Planowane są konferencje pt. *Doroczne spotkanie producentów zbóż – nowości w uprawie zbóż* oraz *Uprawa kukurydzy i jej zastosowanie w żywieniu bydła*.

➤ Szkolenia w zakresie produkcji zwierzęcej

W 2019 roku szkolenia dotyczące produkcji zwierzęcej przede wszystkim obejmują upowszechnianie wiedzy na temat wykorzystania w żywieniu zwierząt białka z roślin strączkowych, zagadnienia dotyczące profilaktyki chorób metabolicznych, prawidłowego bilansowania dawek pokarmowych.

➤ Szkolenia w zakresie prowadzenia przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO).

Wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego prowadzonego na niewielką skalę na poziomie gospodarstwa, będzie kolejnym zadaniem realizowanym w MODR Warszawa. W tym zakresie

planowane są szkolenia dla producentów rolnych zainteresowanych prowadzeniem działalności lub prowadzących taką działalność. Tematyka szkoleń dotyczyć będzie zasad zakładania i funkcjonowania przedsięwzięć MOL, rolniczego handlu detalicznego oraz sprzedaży bezpośredniej i dostaw bezpośrednich z uwzględnieniem znakowania żywności opakowanej.

Z.1.B. Szkolenia w zakresie rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjnych gospodarstw rolnych w tym:

W zakresie rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjnych gospodarstw rolnych zaplanowano dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich 408 szkoleń (w tym 134 realizowane w ramach projektu) i 2 konferencje.

➤ szkolenia w zakresie produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej)

W 2019 roku tematyka szkoleń z zakresu rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych koncentrować się będzie na zapoznaniu rolnika z technikami prawidłowej uprawy roślin rolniczych m.in. zbóż, rzepaku, kukurydzy czy roślin strączkowych. Będą realizowane również szkolenia *Prawidłowa uprawa ziemniaka z uwzględnieniem zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka* (jako element realizacji *Programu dla polskiego ziemniaka*).

Podczas szkoleń przekazane zostaną również informacje na temat prawidłowej gospodarki nawozowej w oparciu o wyniki analizy gleby, oraz zagadnienia dobrej praktyki rolniczej. Planowana jest również konferencja *Prawidłowa uprawa rzepaku*.

➤ szkolenia w zakresie produkcji zwierzęcej

MODR Warszawa szczególną uwagę skupiać będzie na szkoleniach z zakresu bioasekuracji w gospodarstwie rolnym. Uczestnicy będą mieli okazję zapoznać się z zasadami zabezpieczenia gospodarstwa przed chorobami, w szczególności przed ASF. Z zakresu produkcji zwierzęcej ważnym elementem będą również szkolenia, podczas których omawiana będzie technologia produkcji z uwzględnieniem zasad wzajemnej zgodności (cross-compliance).

Celem zaplanowanych szkoleń będzie również zapoznanie rolników i mieszkańców obszarów wiejskich z zasadami dobrej praktyki rolniczej, oraz uświadomienie odbiorcom jak ważnym elementem jest przestrzeganie podstawowych standardów gospodarowania uwzględniających ochronę środowiska. Planowana jest również konferencja *Skuteczne zarządzanie stadem bydła mlecznego*.

Z.1.C Szkolenia w zakresie rachunkowości rolnej

W 2019 roku planowane jest zrealizowanie 72 szkoleń dotyczących rachunkowości rolnej, rachunkowości podatkowej oraz ubezpieczeń społecznych i majątkowych w rolnictwie. Celem szkoleń będzie podniesienie poziomu wiedzy i nabycie umiejętności prowadzenia rachunkowości w gospodarstwie rolnym. Uczestnicy zapoznają się z zasadami prowadzenia rachunkowości w ramach systemu FADN i ewidencji uproszczonej wymaganej w działaniach PROW 2014-2020. Ponadto na szkoleniach omawiane będą też zagadnienia dotyczące ubezpieczeń z podkreśleniem ich roli w ograniczaniu ryzyka w produkcji rolnej

Z.1.D. Szkolenia w zakresie rolnictwa ekologicznego

MODR Warszawa w 2019 roku prowadzi będzie działania szkoleniowe na rzecz rolnictwa ekologicznego, uwzględniające potrzeby szkoleniowe dotyczące systemu rolnictwa ekologicznego w warunkach unijnych, z uwzględnieniem aktualnego prawodawstwa, obowiązujących procedur i wymogów oraz aspektów technologicznych związanych z metodami ekologicznej uprawy roślin oraz chowu zwierząt w gospodarstwie ekologicznym, a także sprzedaży produktów ekologicznych. Szczególnie istotne będzie informowanie rolników podczas realizowanych szkoleń o aktualnościach związanych z unijnym i krajowym prawodawstwem rolnictwa ekologicznego oraz działaniem - Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW na lata 2014-2020. Ogólnie z tej tematyki planowane jest zorganizowanie 18 szkoleń. Ponadto jako temat dodatkowy na szkoleniach omawiane będzie zagadnienie *Przetwórstwa ekologicznego*.

Z.1.E. Szkolenia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

W ramach planowanych działań wspierane będzie tworzenie w gospodarstwach rolnych pozarolniczych form przedsiębiorczości m.in.: agroturystyka i turystyka wiejska, przetwórstwo na poziomie gospodarstwa, zagrody edukacyjne i gospodarstwa opiekuńcze oraz współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi. W tym zakresie planowanych jest 10 szkoleń oraz 2 konferencje: *Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie prowadzenia działalności pozarolniczej oraz konferencja z cyklu .Kobieta przedsiębiorcza*.

Z.1.F. Szkolenia w zakresie unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego

W tym zakresie planowane są działania szkoleniowe związane z podnoszeniem standardów wiejskiego gospodarstwa domowego i poprawy jakości życia na obszarach wiejskich. Zostanie przeprowadzonych 55 szkoleń dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, które będą obejmowały zagadnienia związane z estetyką gospodarstwa, zdrowym stylem życia i przyzagrodową produkcją żywności na potrzeby rodziny.

Z.1.G Szkolenia w zakresie ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych.

W tym zakresie planowanych jest przeprowadzenie 424 szkoleń z tematyki dotyczącej m.in. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, płatności bezpośrednich czy możliwości kredytowania.

Celem szkoleń dotyczących PROW będzie nakierowanie rolników i przedsiębiorców na potencjalne możliwości skorzystania z funduszy UE – w ramach działań PROW 2014-2020, RPO WM 2014-2020 czy innych funduszy krajowych i zagranicznych o charakterze pomocowym. Terminy szkoleń będą dostosowane i skorelowane z terminami naboru wniosków z w/w programów.

Na szkoleniach dotyczących płatności bezpośrednich będą upowszechniane informacje na temat możliwości wypełniania wniosków drogą elektroniczną (za pomocą aplikacji e-Wniosek) i korzyści z tego wynikających dla rolnika.

W ramach szkoleń zaakcentowane zostaną zagadnienia dotyczące programu zalesieniowego, oraz działania „Scalanie gruntów” wraz z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie

Ponadto, z uwagi na zakres zmian, mając na celu przygotowanie rolników do nowych, obowiązujących od 2019 roku przepisów, zostanie zwrócona uwaga na zasady nowej delimitacji ONW. Omawiane będą nowe zróżnicowane stawki płatności, wynikające z rodzaju prowadzonej działalności.

Prowadzone będą też szkolenia dotyczące kredytów na skorzystania z obcego finansowania planowanych inwestycji – kredytów preferencyjnych, komercyjnych czy leasingu. Na tych szkoleniach rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich będą mogli uzyskać informacje o dostępnych liniach kredytowych.

Z.1.H. Szkolenia w zakresie modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku.

W 2019 r. zaplanowano szkolenia na temat tworzenia sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego, systemów jakości oraz systemu bezpieczeństwa żywności, dobrych praktyk higienicznych, produkcyjnych przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP i przygotowania płodów rolnych do sprzedaży. Odbiorcy zapoznani zostaną z restrykcyjnymi zasadami wytwarzania żywności, jakie obowiązują na terenie Unii Europejskiej, co pozwoli im na dostarczanie bezpiecznej żywności.

Omawiane będą też zagadnienia dotyczące zasad funkcjonowania grup producentów rolnych. Wskazywane będą tu korzyści wynikające ze wspólnej organizacji produkcji i przygotowania płodów rolnych do sprzedaży, oraz możliwości pozyskania wsparcia finansowego ze środków publicznych. Łącznie z ww. tematyki planowane jest 6 szkoleń.

Z.1.I. Szkolenia z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym

Celem szkoleń planowanych w ramach tematyki związanej z zarządzaniem gospodarstwem rolnym jest wskazanie, jak dobre i racjonalne zarządzanie stymuluje dochód osiągany w gospodarstwie. Umiejętne posługiwanie się rachunkiem ekonomicznym w gospodarstwie rolnym może pomóc w optymalizacji struktury produkcji i poziomu jej intensywności, wyborze stosowanych technologii wytwarzania oraz racjonalizacji kosztów. Przybliżona zostanie również tematyka związana z podatkami w rolnictwie oraz zasadami obrotu ziemią rolną. Łącznie z tej tematyki zaplanowano 57 szkoleń.

Z.1.J. Szkolenia w zakresie promocji produktów lokalnych i regionalnych.

W tym zakresie planowanych jest przeprowadzenie 71 szkoleń. W ramach szkoleń omawiane będą takie zagadnienia jak: promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych jako narzędzie rozwoju i podnoszenia atrakcyjności obszarów wiejskich, identyfikacja produktów regionalnych i lokalnych, promocja produktów rolnych i środków spożywczych w Unii Europejskiej.

Z.1.K. Szkolenia w zakresie zaleceń zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne

W ramach planowanych szkoleń propagowane będą zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Omawiane będą zagadnienia dotyczące:

- okresów, kiedy rolnicze wykorzystanie nawozu jest niewłaściwe,
- rolniczego wykorzystania nawozów, w terenie o dużym nachyleniu,

- rolniczego wykorzystania nawozów w na gruntach zamrzniętych, zalanych wodą, nasyconych wodą lub przykrytych śniegiem,
- warunków rolniczego wykorzystania nawozów w pobliżu cieków naturalnych, zbiorników wodnych, kanałów i rowów,
- pojemności i konstrukcji miejsc do przechowywania odchodów zwierzęcych oraz roślinnych takich jak kiszonka,
- procedur rolniczego wykorzystania, w tym dawek i równomierności i rozprowadzania nawozów, które, które zapewniają utrzymanie strat substancji odżywczych do wody na dopuszczalnym poziomie.

Ogólnie z tej tematyki planowane jest zorganizowanie 2 szkoleń.

Z.1.L. Szkolenia w zakresie upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

W tym zakresie planowane jest przeprowadzenie 90 szkoleń i 2 konferencje z tematyki dotyczącej m.in. integrowanej produkcji, ochrony środowiska, energetyki odnawialnej i innych.

➤ Szkolenia z zakresu zasad integrowanej ochrony roślin oraz zasady Integrowanej produkcji roślin

Celem szkoleń z zakresu upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska będzie, przede wszystkim, zaznajomienie rolnika z zasadami integrowanej ochrony roślin. Podczas szkoleń odbiorca uzyska informacje jaki wpływ na środowisko ma stosowanie środków ochrony roślin oraz w jaki sposób możliwe jest wykorzystanie innych, nie chemicznych metod ochrony roślin. Przedstawiona będzie problematyka ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania nawozami, w tym minimalizowania wpływu działalności rolniczej na stan wód, gleby i powietrza, korzyści ekonomicznych dla gospodarstw rolnych wynikających z racjonalnego stosowania nawozów, zagadnień dotyczących badania zasobności gleb oraz zapobiegania skutkom suszy. Tematyka szkoleń (również realizowanych w ramach działalności odpłatnej) będzie uwzględniała założenia *Krajowego planu działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin na lata 2018 – 2022*. Ponadto w ramach realizacji *Programu dla polskiego ziemniaka* będą realizowane szkolenia nt *Integrowana ochrona roślin z uwzględnieniem zwalczania bakteriozy pierścieniowej ziemniaka*.

➤ Szkolenia w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie oraz energetyki odnawialnej

Celem szkoleń w zakresie ochrony środowiska w rolnictwie będzie przedstawienie problematyki ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa z uwzględnieniem zagadnień dotyczących przeciwdziałania skutkom suszy oraz znaczenia pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy w rolnictwie. Celem szkoleń z zakresu energetyki odnawialnej jest podniesienie poziomu wiedzy nt. możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez prosumentów, czyli małe gospodarstwa rolne. Przesłaniem jest przekazanie słuchaczom aktualnej, kompleksowej wiedzy na temat polityki, gospodarki i bezpieczeństwa energetycznego kraju, zobowiązań Polski w zakresie osiągnięcia wymaganego poziomu udziału odnawialnych nośników w bilansie energetycznym kraju. Planowane jest zorganizowanie 2 konferencji: *Znaczenie pszczoły miodnej i dzikich zapylaczy w produkcji rolniczej oraz Znaczenie owadów zapylających-choroby pszczół*.

Ponadto w ramach realizacji *Programu dla polskiego ziemniaka* zaplanowano szkolenia pn *Znaczenie i zwalczanie bakterii Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus wywołującej chorobę bakteriozę pierścieniową ziemniaka*, które będą realizowane we współpracy z IHAR Oddział Jadwisin oraz Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

Z.1.M Szkolenia w zakresie działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzenia gospodarstwa rolnego.

W tym zakresie planowane są działania związane z kultywowaniem twórczości ludowej, tradycyjnych zawodów, rękodzieła i tradycji kulinarnych. Przeprowadzonych zostanie 8 szkoleń dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, w tym zrzeszonych w stowarzyszeniach i Kołach Gospodyń Wiejskich.

Z.1.N Szkolenia w zakresie upowszechnienia rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.

W ramach planowanych działań wspierana będzie aktywizacja właścicieli gospodarstw agroturystycznych i obiektów turystyki wiejskiej oraz innych mieszkańców wsi do współpracy w zakresie sieciowania produktów turystycznych. Kontynuowane będą działania w zakresie podnoszenia jakości usług w już funkcjonujących obiektach turystycznych oraz wsparcia uruchamiania nowych. Nadal popularyzowana będzie idea i zasady funkcjonowania zagród edukacyjnych. W 2019 roku zaplanowano działania w kierunku dalszego upowszechniania idei gospodarstw opiekuńczych, jako innowacyjnej działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych. Ogólnie z tego zakresu zostanie przeprowadzonych 8 szkoleń.

Z.1.O. Szkolenia w zakresie realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych, w tym:

Łącznie planowane jest przeprowadzenie 349 szkoleń dotyczących m.in. dyrektywy azotanowej, programu działań mających na celu zmniejszenie wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. Program azotanowy), Działania (PROW) rolno-środowiskowo-klimatycznego i ochrony bioróżnorodności.

➤ Propagowanie wymogów programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Celem szkoleń w ramach tego zadania jest upowszechnienie wiedzy na temat: zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywy azotanowej i wodnej; wymogów dla gospodarstw rolnych wynikających z programu działań oraz prowadzenia produkcji rolniczej zgodnie z wymogami zawartymi w programie działań. W ramach planowanych szkoleń zwrócona zostanie uwaga na praktyczne aspekty tego zagadnienia. Propagowana będzie wiedza na temat opracowywania planów nawożenia azotem, wyliczania maksymalnych dawek nawożenia azotem, prowadzenie dokumentacji związanej z nawożeniem azotowym oraz wyliczania wielkości powierzchni miejsc do przechowywania nawozów naturalnych oraz reguł przechowywania obornika na gruntach rolnych. Prezentowane będą również, wymagania programu azotanowego w tym różne sposoby przechowywania płynnych i stałych nawozów naturalnych oraz kiszonek

➤ **Szkolenia w zakresie wspierania wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego**

Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jest nadal obligatoryjnym dla wszystkich krajów członkowskich instrumentem Wspólnej Polityki Rolnej, realizowanym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W 2019 roku MODR Warszawa planuje szkolenia propagujące wiedzę na temat działania rolno-środowiskowo-klimatycznego, w tym warunki uzyskiwania płatności, obowiązujące procedury, wymogi poszczególnych pakietów działania, ale także problematykę ochrony bioróżnorodności, w tym sieć NATURA 2000.

Tab. 1. Działalność szkoleniowa wg form

L.p.	Forma	Liczba form	Liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1	szkolenie	1691	25 761
2	szkolenie wyjazdowe	7	
3	konferencja	8	

Tab. 2. Działalność szkoleniowa wg form i tematów

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie	Szkolenie wyjazdowe	Konferencja	Ogólna liczba form	Łączna liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
Z.1.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	113	7	2	122	2 844
Z.1.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	108	7	2	117	2 773
Z.1.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	2	0	0	2	34
Z.1.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	3	0	0	3	37
Z.1.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	408	0	2	410	6 349
Z.1.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	132	0	1	133	1 827
Z.1.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	33	0	1	34	499
Z.1.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności (w tym dobrostanu zwierząt)	162	0	0	162	2 918
Z.1.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	1	0	0	1	10
Z.1.B.5.	BHP	11	0	0	11	139
Z.1.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	69	0	0	69	956
Z.1.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	72	0	0	72	980
Z.1.C.1.	Rachunkowość rolna	60	0	0	60	809
Z.1.C.2.	Rachunkowość podatkowa	1	0	0	1	15
Z.1.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	11	0	0	11	156
Z.1.D.	Rolnictwo ekologiczne	18	0	0	18	263

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie	Szkolenie wyjazdowe	Konferencja	Ogólna liczba form	Łączna liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
Z.1.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	7	0	0	7	115
Z.1.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	1	0	0	1	15
Z.1.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020	10	0	0	10	133
Z.1.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	10	0	2	12	267
Z.1.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	8	0	1	9	177
Z.1.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	55	0	0	55	770
Z.1.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie	31	0	0	31	441
Z.1.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	19	0	0	19	256
Z.1.F.3.	Świadomość konsumencka i ekologiczna	5	0	0	5	73
Z.1.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	424	0	0	424	5 831
Z.1.G.1.	Płatności bezpośrednie	255	0	0	255	3 524
Z.1.G.2.	PROW	167	0	0	167	2 278
Z.1.G.4.	Kredyty preferencyjne, komercyjne, leasing	2	0	0	2	29
Z.1.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	6	0	0	6	97
Z.1.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	1	0	0	1	20
Z.1.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	1	0	0	1	20
Z.1.H.3.	Systemy jakości żywności	3	0	0	3	42
Z.1.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	1	0	0	1	15
Z.1.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	57	0	0	57	784
Z.1.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	54	0	0	54	747
Z.1.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	3	0	0	3	37
Z.1.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	71	0	0	71	1020
Z.1.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	37	0	0	37	538

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie	Szkolenie wyjazdowe	Konferencja	Ogólna liczba form	Łączna liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
Z.1.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	17	0	0	17	257
Z.1.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	17	0	0	17	225
Z.1.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	2	0	0	2	27
Z.1.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	90	0	2	92	1 508
Z.1.L.1.	Zasady integrowanej produkcji	2	0	0	2	27
Z.1.L.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	24	0	0	24	344
Z.1.L.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	7	0	0	7	102
Z.1.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	57	0	2	59	1 035
Z.1.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego /8/	8	0	0	8	106
Z.1.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	2	0	0	2	27
Z.1.M.2.	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	1	0	0	1	10
Z.1.M.3.	Twórczość ludowa	2	0	0	2	25
Z.1.M.5.	Tradycje kulinarne	3	0	0	3	44
Z.1.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	8	0	0	8	115
Z.1.N.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	6	0	0	6	89
Z.1.N.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	1	0	0	1	12
Z.1.N.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	1	0	0	1	14
Z.1.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych /10/	349	0	0	349	4 800
Z.1.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	279	0	0	279	3 833
Z.1.O.2.	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	69	0	0	69	952
Z.1.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	1	0	0	1	15
RAZEM		1 691	7	8	1706	25 761

Ponadto planowana jest realizacja dodatkowych tematów na szkoleniach z różnej tematyki
Upowszechnianie ustawy o ochronie zwierząt na 39 szkoleniach.
Szacowanie szkód łowieckich na 86 szkoleniach.
Przetwórstwo ekologiczne –na 18 szkoleniach.

Zadanie 2.

Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

W ramach realizacji zadania 2 będą udzielane informacje, których zakres tematyczny obejmować będzie m.in.:

Z.2.A - Technologię produkcji roślinnej; technologię produkcji ogrodniczej; przetwórstwo MLO,

Z.2.B - Technologię produkcji roślinnej; technologię produkcji ogrodniczej; badania gleby; Technologię produkcji zwierzęcej; cross-compliance; KRUS/BHP; mechanizację rolnictwa i budownictwa inwentarskiego,

Z.2.C - Podatki w rolnictwie; ubezpieczenia w rolnictwie,

Z.2.D - Rolnictwo ekologiczne; rolnictwo ekologiczne (PROW 2014-2020),

Z.2.E - Przedsiębiorczość pozarolniczą; LGD/Koła Gospodyń Wiejskich i inne stowarzyszenia,

Z.2.F - Zdrowy styl życia; promocję pozytywnego wizerunku wsi i gospodarstwa,

Z.2.G - Płatności obszarowe; PROW (Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000; inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych; Modernizację gospodarstw rolnych; Płatność dla rolników przekazujących małe gospodarstwa; Podstawowe usługi i odnowę miejscowości na obszarach wiejskich; premie dla młodych rolników; premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej; PROW 2007-2013; Przetwórstwo i marketing produktów rolnych; restrukturyzację małych gospodarstw; rozwój usług rolniczych; Scalanie gruntów; tereny ONW; Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, w tym chorób zwierząt, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof; wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof; Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych); pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej z innych programów (np. RPO); pozyskiwanie środków finansowych z innych instytucji krajowych – kredytowanie; pozyskiwanie środków finansowych z innych instytucji krajowych - pomoc de minimis,

Z.2.H - Grupy producentów rolnych; wsparcie jakości produkcji - systemy jakości żywności; wdrażanie zasad GMP, GHP i HACCP,

Z.2.I - Zarządzanie gospodarstwem rolnym; doradztwo ekonomiczno-produkcyjne (opłacalność, kalkulacje, ceny),

Z.2.J - Produkt regionalny i tradycyjny,

Z.2.K – Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne

Z.2.L Integrowaną ochronę roślin; energetykę odnawialną; upowszechnianie przepisów ustawy o ochronie zwierząt; dobrą praktykę rolniczą; ochronę środowiska,

Z.2.M - Kultywowanie tradycji, zachowanie dziedzictwa kulturowego,

Z.2.N - Agroturystykę i turystykę wiejską; upowszechnianie zagród edukacyjnych; racjonalne zagospodarowanie zagrody wiejskiej,

Z.2.O - Realizację programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. Program azotanowy); Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego (PROW 2014-2020) oraz Programu rolnośrodowiskowego; sieć Natura 2000,

Z.2.P – Szacowanie szkód łowieckich

Ogółem przewiduje się udzielenie **87 795** informacji z w/m zakresów.

W 2019 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, strona internetowa MODR Warszawa www.modr.mazowsze.pl służyć będzie głównie informowaniu beneficjentów usług ośrodka o kolejnych działaniach pojawiających się w ramach PROW 2014-2020, o działaniach w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich m.in. o Krajowej sieci innowacji w rolnictwie.

Strona służyć będzie także propagowaniu wiedzy ogólnej na temat działalności rolniczej poprzez artykuły m.in. z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej, ogrodnictwa, ekologii, agroturystyki, cross compliance. WWW to także narzędzie informacji o szkoleniach, konferencjach i targach organizowanych przez MODR Warszawa na terenie całego województwa mazowieckiego. Propagowana będzie nadal też agroturystyka i turystyka wiejska na Mazowszu.

W 2019 roku planowane jest także wydanie 14 ulotek wspierających rozwój produkcji rolniczej oraz publikacji „Przewodnik po polu doświadczalnym” w nakładzie 1500 egz. Szczegółowy wykaz tytułów i nakładów znajduje się w tabeli 31.

Ponadto planowane jest 65 stoisk informacyjno-promocyjnych MODR Warszawa, które zorganizowane będą podczas trwania imprez/targów rolniczych, w których będzie brał udział MODR Warszawa. Na stoisku informacyjnym dystrybuowane będą materiały promocyjne dotyczące działalności MODR Warszawa, a doradcy będą informowali na temat najnowszych zagadnień związanych z rolnictwem i obszarami wiejskimi z terenu województwa mazowieckiego m.in. zakresu rolnictwa ekologicznego, technologii i produkcji roślinnej – ogrodnictwa (sadownictwa i warzywnictwa) i zwierzęcej. Stoiska te będą przygotowywane podczas imprez organizowanych przez inne jednostki np. samorządu terytorialnego.

MODR Warszawa zamierza kontynuować również współpracę (wywiady, pomoc w przygotowaniu audycji radiowych) ze środkami masowego przekazu m.in. z TVP.

Tab. 3. Działalność informacyjna wg form

L.p.	Forma*)	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	informacja		87 795
2.	wydawnictwa	liczba form	nakład
2.2.	ulotka	14	
2.3.	materiały informacyjne na stronę www. ośrodka	61	
2.5.	inne	1	
3.	pozostałe	liczba form	
3.1.	audycja radiowa (w tym wywiad radiowy)	2	
3.2.	audycja tv (w tym wywiad tv)	2	
3.4.	stoisko informacyjne / promocyjne	65	

*) pozostawiono tylko te formy, które zostały zaplanowane

Tab. 4. Działalność informacyjna wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja	Wydawnictwa					Stoisko info.-promocyjne	Pozostale**)
			Brożura	Ulotka	Info na www.	Art. w miesięczniku odr.	Inne		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
Z.2.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	4 402	0	0	10	0	0	11	4
Z.2.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	2 657	0	0	4		0	11	4
Z.2.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	1 102	0	0	3		0	0	0
Z.2.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	643	0	0	3		0	0	0
Z.2.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	18 860	0	10	17	0	1	49	0
Z.2.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	9 499	0	10	8		1	49	0
Z.2.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	3 230	0	0	3		0	0	0
Z.2.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności (w tym dobrostanu zwierząt)	2 073	0	0	2		0	0	0
Z.2.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	1 094	0	0	1		0	0	0
Z.2.B.5.	BHP	768	0	0	0		0	0	0
Z.2.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	2 196	0	0	3		0	0	0
Z.2.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	4 158	0	0	1		0	0	0
Z.2.C.1.	Rachunkowość rolna	1 873	0	0	1		0	0	0
Z.2.C.2.	Rachunkowość podatkowa	1 141	0	0	0		0	0	0
Z.2.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	1 144	0	0	0		0	0	0
Z.2.D.	Rolnictwo ekologiczne	3 297	0	0	7		0	0	0
Z.2.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	1 268	0	0	5		0	0	0
Z.2.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	608	0	0	1		0	0	0
Z.2.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2014-2020	1 421	0	0	1		0	0	0
Z.2.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	2 118	0	0	6		0	1	0
Z.2.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	1 031	0	0	2		0	0	0
Z.2.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	163	0	0	2		0	0	0

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja	Wydawnictwa					Stoisko info.-promocyjne	Pozostale**)
			Broszura	Ulotka	Info na www.	Art. w miesięczniku odr.	Inne		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
Z.2.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi	269	0	0	0		0	1	0
Z.2.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	405	0	0	2		0	0	0
Z.2.E.5.	Program LEADER	250	0	0	0		0	0	0
Z.2.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	1 762	0	1	3		0	0	0
Z.2.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie	695	0	0	0		0	0	0
Z.2.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	632	0	0	2		0	0	0
Z.2.F.3.	Świadomość konsumencka i ekologiczna	435	0	1	1		0	0	0
Z.2.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	30 735	0	0	7	0	0	0	0
Z.2.G.1.	Płatności bezpośrednie	12 003	0	0	0		0	0	0
Z.2.G.2.	PROW	16 661	0	0	7		0	0	0
Z.2.G.3.	Programy Regionalne	188	0	0	0		0	0	0
Z.2.G.4.	Kredyty preferencyjne, komercyjne, leasing	941	0	0	0		0	0	0
Z.2.G.5.	Inne programy	942	0	0	0		0	0	0
Z.2.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	1 261	0	0	1	0	0	0	0
Z.2.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	370	0	0	1		0	0	0
Z.2.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	190	0	0	0		0	0	0
Z.2.H.3.	Systemy jakości żywności	468	0	0	0		0	0	0
Z.2.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	230	0	0	0		0	0	0
Z.2.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	3 251	0	0	2		0	0	0
Z.2.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	670	0	0	0		0	0	0

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja	Wydawnictwa					Stoisko info.-promocyjne	Pozostale**)
			Broszura	Ulotka	Info na www.	Art. w miesięczniku odr.	Inne		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
Z.2.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	1 137	0	0	0		0	0	0
Z.2.I.3.	Badanie koniunktury w rolnictwie	602	0	0	0		0	0	0
Z.2.I.4.	Informacja rynkowa	842	0	0	2		0	0	0
Z.2.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	1 325	0	1	1		0	0	0
Z.2.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	531	0	0	1		0	0	0
Z.2.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	425	0	1	0		0	0	0
Z.2.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	369	0	0	0		0	0	0
Z.2.K.	Zalecenia zawarte w zbiorze zaleceń dobrej praktyki rolniczej, o którym mowa w art.. 103 ust. 1 ustawy Prawo wodne	388	0	0	0	0	0	0	0
Z.2.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	7 454	0	0	3	0	0	0	0
Z.2.L.1.	Zasady integrowanej produkcji	794	0	0	1		0	0	0
Z.2.L.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	2 045	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa	240	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.4.	Energetyka prosumencka	268	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	593	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	383	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.7.	Ustawa o ochronie zwierząt	1018	0	0	0		0	0	0
Z.2.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	2113	0	0	2		0	0	0
Z.2.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzenia gospodarstwa rolnego /8/	1 589	0	1	0	0	0	4	0
Z.2.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	273	0	0	0		0	2	0
Z.2.M.2.	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	187	0	0	0		0	0	0
Z.2.M.3.	Twórczość ludowa	246	0	0	0		0	1	0

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja	Wydawnictwa					Stoisko info.-promocyjne	Pozostałe**)
			Broszura	Ulotka	Info na www.	Art. w miesięczniku odr	Inne		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
Z.2.M.4.	Tradycyjne zawody i rękodzieło	301	0	0	0		0	1	0
Z.2.M.5.	Tradycje kulinarne	582	0	1	0		0	0	0
Z.2.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	2 133	0	0	0	0	0	0	0
Z.2.N.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	724	0	0	0		0	0	0
Z.2.N.2.	Zagrody edukacyjne	351	0	0	0		0	0	0
Z.2.N.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	402	0	0	0		0	0	0
Z.2.N.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	656	0	0	0		0	0	0
Z.2.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolno-środowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych /10/	5 062	0	1	1	0	0	0	0
Z.2.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	2 172	0	1	0		0	0	0
Z.2.O.2.	Program rolno-środowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	2 175	0	0	1		0	0	0
Z.2.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	715	0	0	0		0	0	0
Razem		87 795	0	14	61		1	65	4

*)pozostawiono tylko te zakresy tematyczne które zostały zaplanowane

**) pozostałe – audycje radiowe i telewizyjne

Zadanie 3.

Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W 2019 roku doradcy MODR Warszawa będą udzielali pomocy rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie nabycia lub uzupełnienia przez nich formalnych kwalifikacji zawodowych potwierdzonych uzyskaniem tytułu zawodowego w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej. Będą doradzać w zakresie wyboru odpowiedniej szkoły lub kursu, który pozwoli uzupełnić konieczne wykształcenie m.in. do spełnienia wymogów formalnych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Będą również informowali rolników i mieszkańców obszarów wiejskich na tematy związane z działalnością ośrodka. Porady te będą miały na celu doradzenie potencjalnemu odbiorcy usług w skorzystaniu z właściwej (uwzględniającej jego wykształcenie i status prawny) dla niego oferty szkoleniowej i doradczej MODR Warszawa.

Tab. 5. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi według form

L.p.	Forma	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>d</i>
1.	informacja	4 151

Tab. 6. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi - wg form i tematów

Symbol	Tematyka	Informacja	Porada indywidualna	Pozostałe	Łączna liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
Z.3.1.	reorientacja zawodowa	211			211
Z.3.2.	podnoszenie kwalifikacji zawodowych	3092			3092
Z.3.3.	współpraca ze szkołami rolniczymi	136			136
Z.3.4.	inne	712			712

Zadanie 4.

Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Główny nacisk w działalności doradczej zostanie położony na doradztwo indywidualne w upowszechnianiu wiedzy i sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych. Wszystkie działania będą skorelowane z terminami naboru wniosków.

Zakres tematyczny udzielanych porad indywidualnych obejmować będzie m.in.: płatności obszarowe; PROW (Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000; Inwestycje mające na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych; Modernizacja gospodarstw rolnych; Płatność dla rolników przekazujących małe gospodarstwa,

Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich; Premia dla młodych rolników; Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej; Przetwórstwo i marketing produktów rolnych; Restrukturyzacja małych gospodarstw; Rozwój usług rolniczych; Scalanie gruntów; Tereny ONW; Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, w tym chorób zwierząt, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof; Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof; Zalesianie i tworzenie terenów Prowionych); Pozyskiwanie środków finansowych z Unii Europejskiej z innych programów (np. RPO); pozyskiwanie środków finansowych z innych instytucji krajowych - kredytowanie; Pozyskiwanie środków finansowych z innych instytucji krajowych - pomoc de minimis. Ponadto dokumentacja związana ze sporządzaniem biznesplanów oraz ubieganiem się o kredyty wykonywana będzie w zależności od zapotrzebowania.

W 2019 roku kontynuowane będzie także udzielanie porad rolnikom o możliwości korzystania z kredytów preferencyjnych z dopłatą do oprocentowania zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów i Zarządzeniem Prezesa ARiMR oraz pomocy w sporządzaniu planów przedsięwzięć inwestycyjnych dla gospodarstw rolnych i innych podmiotów z branży rolno-spożywczej oraz innych dokumentów niezbędnych do uzyskania kredytów bankowych.

Łącznie z powyższej tematyki planuje się udzielenie 47 005 porad.

Ponadto w miarę potrzeb będzie udzielana rolnikom bezpłatna pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania wsparcia finansowego w sytuacjach nadzwyczajnych związanych z klęskami żywiołowymi czy chorobami.

Tab. 7. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form

L.p.	Forma*)	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada indywidualna		47 005

*) pozostawiono tylko te formy, które zostały zaplanowane

Tab. 8. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form i tematów

Symbol	Tematyka*)	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Liczba odbiorców (c+e)
			Liczba form	Liczba uczestników	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
Z.4.I.	działalność doradcza	47 005			47 005
Z.4.I.1.	płatności bezpośrednie	17 728			17 728
Z.4.I.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	25 484			25 484
Z.4.I.3.	programy regionalne	666			666
Z.4.I.4.	kredyty preferencyjne, kredyty komercyjne, leasing	1 893			1 893
Z.4.I.5.	pozostałe	1 234			1 234

*) pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

Zadanie 5.

Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie

Rynek dostawców środków do produkcji rolnej charakteryzuje się wysokim stopniem elastyczności i dostosowania do zmieniających się potrzeb gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Głównym kryterium wyboru środków do produkcji rolnej nadal pozostaje cena. Wynika to często z ograniczonych środków na produkcję, czego przyczyną jest mała skala produkcji.

W celu dostarczenia rolnikom, przedsiębiorstwom oraz instytucjom działającym w otoczeniu rolnictwa danych o poziomie kształtowania się cen planowane jest monitorowanie targowisk, punktów skupów i sprzedaży płodów rolnych oraz środków do produkcji rolnej.

Zaplanowano wykonanie 2327 monitoringów cen w różnych punktach województwa. Z czego 350 będzie dotyczyło monitoringu cen nawozów, 332 cen na środki produkcji, 1645 cen na płody rolne i zwierzęta gospodarskie.

Zebrane ceny będą zamieszczane na stronie internetowej MODR oraz przekazywane innym instytucjom z otoczenia rolnictwa. W ramach realizacji tego zadania 8 razy w roku zbierane będą ceny nawozów mineralnych na terenie Mazowsza i zestawiane w formie specjalnych raportów, których odbiorcą ostatecznym jest CDR w Brwinowie. W pierwszym półroczu realizowane będą one comiesięcznie, w drugim co kwartał.

W ramach monitoringu rynku prowadzone będą również takie działania jak:

1. **Akcja żniwna**, gdzie kontynuowane będą prace mające na celu przetwarzanie informacji na rynku zbóż. Jednorazowo zostanie wykonana ocena sytuacji podaży-popytu i zapasów ziarna zbóż, przygotowania podmiotów do skupu oraz przewidywanych zbiorów. W okresie żniw będą zbierane cotygodniowe meldunki i przekazywane do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Planuje się przygotowanie 8 takich raportów.
2. Przekazanie 118 innych meldunków i informacji, tj.:
 - meldunki dotyczące ASF i informacje dotyczące grypy ptaków.
W związku z rozprzestrzenianiem się epidemii ASF oraz wysoce zjadliwej grypy ptaków MODR Warszawa będzie przekazywał meldunki zawierające informacje o podjętych działaniach przez Ośrodek Doradztwa w celu skutecznego zwalczania wymienionych chorób. Meldunki, w postaci ankiet, dotyczące ASF i grypy ptaków przekazane zostały do MRiRW. Dodatkowo do Wojewody Mazowieckiego będą przekazywane meldunki dotyczących ASF.
 - ankiety Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO) –wypełnionych dla Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych (COBORU). Ankieta ma na celu zebranie informacji, które pozwolą na ocenę znajomości przez rolników programu PDO oraz „Listy Odmian Zalecanych”.
 - szacowanie plonowania ziemniaków- informacje dotyczące plonowania odmian ziemniaka oraz udziału ziemniaka w strukturze zasiewów w województwie mazowieckim. Przygotowane informacje zostaną przekazane w ramach współpracy do Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Radzikowie Oddział w Jadwisinie.

Ponadto planowane jest sporządzenie 16 analiz rynkowych (7 dotyczących nawozów, 2 środków do produkcji, 7 płodów rolnych). Przygotowane analizy będą wykorzystywane przez doradców

w bieżącej pracy z rolnikami, a także posłużą porównaniu danych z latami poprzednimi w celu wychwycenia pewnych tendencji, które mają miejsce na specyficznym rynku rolniczym.

Tab. 9. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form

L.p.	Forma*)	Liczba form
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
1.	monitoring	2 453
2.	analiza	16
3.	porada indywidualna	392

*) pozostawiono tylko te formy, które zostały zaplanowane

Tabela 10. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form i tematów

Symbol**)	Formy i zakres tematyczny*)	Liczba form
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
Z.5.I.	monitoring	2 453
Z.5.I.1.	monitoring cen nawozów mineralnych	350
Z.5.I.2.	monitoring cen środków produkcji	332
Z.5.I.3.	monitoring cen płodów rolnych i zwierząt gospodarskich	1 645
Z.5.I.4.	monitoring przebiegu prac w rolnictwie (meldunki żniwne)	8
Z.5.I.5.	Inne informacje i meldunki w tym:	118
Z.5.II.	analiza	16
Z.5.II.1.	analiza cen nawozów mineralnych	7
Z.5.II.2.	analiza cen środków produkcji	2
Z.5.II.3.	analiza cen płodów rolnych	7
Z.5.III.	porada	392

*) pozostawiono tylko te formy i zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

**) w poz. Z.5.I.4 oraz Z.5.I.5 podawane są dane liczbowe dotyczące meldunków i informacji zbiorczych wysyłanych z MODR do jednostek zewnętrznych

Zadanie 6.

Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego

W 2019 roku w ramach realizacji zadania zaplanowano:

1. Prowadzenie 5 doświadczeń odmianowych w ramach PDO (Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego) realizowanego przez COBORU w Słupi Wielkiej przy bezpośredniej współpracy jednostki koordynującej na Mazowszu – SDOO w Seroczynie. Będą to doświadczenia z pszenicą ozimą, pszenicą jară, jęczmieniem jarym oraz jęczmieniem ozimym – każde przy zastosowaniu dwóch powtórzeń i dwóch poziomów intensywności uprawy oraz kukurydzy przy zastosowaniu trzech powtórzeń. Doświadczenia porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego prowadzone będą na polu doświadczalnym MODR O/Poświętne na podstawie porozumienia zawieranego z COBORU Stacją Doświadczalną Oceny Odmian w Seroczynie.
2. Upowszechnienie wiedzy o doświadczeniach PDO prowadzonych przy udziale samorządu województwa mazowieckiego. Na podstawie wyników badań i doświadczeń odmianowych tworzone będą charakterystyki odmian roślin uprawnych oraz listy zalecanych odmian (zboża, ziemniaki) do uprawy na terenie województwa mazowieckiego (LZO).

3. Pracę w Wojewódzkim Zespole Porejestrowego Doświadczalnictwa nad wytypowaniem odmian do Listy Odmian Zalecanych dla województwa mazowieckiego

Tab. 11. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – ogółem

Forma	Ogólna liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń
Doświadczenie w ramach PDO	5	11

Tab. 12. Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego – wg rodzajów

Symbol	Wyszczególnienie*)	Liczba doświadczeń	Ogólna liczba powtórzeń
<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
Z.6.	doświadczenia wg metod określonych regulaminem COBORU	5	11
Z.6.1.	jęczmień jary	1	2
Z.6.2.	jęczmień ozimy	1	2
Z.6.3.	pszenica jara	1	2
Z.6.4.	pszenica ozima	1	2
Z.6.11.	kukurydza	1	3

*) pozostawiono tylko te rośliny, dla których planowane jest prowadzenie doświadczeń

Zadanie 7.

Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1.w punktach Z.1.A., Z.1.B., Z.1.D., Z.1.H., Z.1.L., formy informacyjne w zad 2. w punktach Z.2.A., Z.2.B., Z.2.D., Z.2.H., Z.2.L.

Z.7.A. Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze

Działania z zakresu upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska obejmą realizację 3pokazów, 38 demonstracji, 1 konkursu oraz udzielenie 6891 porad.

➤ w zakresie produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej)

Planowane działania upowszechnieniowe obejmą demonstracje oraz udzielanie porad indywidualnych. W 2019 roku podstawowym zadaniem z zakresu produkcji roślin rolniczych będzie upowszechnianie wiedzy na temat nowoczesnych rozwiązań technologicznych w produkcji, wykorzystanie do produkcji kwalifikowanego materiału siewnego, zbóż kukurydzy, roślin okopowych, roślin strączkowych i innych. Popularyzowana będzie również wiedza na temat systemów jakości żywności, możliwości poprawy gospodarki wodnej w produkcji roślinnej oraz na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami. Wzorem lat ubiegłych, plony rolne prezentowane będą na wystawach dożynkowych. W zakresie produkcji ogrodniczej wdrażane będą nowe odmiany z zakresu produkcji roślinnej – rolniczej (żyto) oraz warzywniczej (ziemniak i cukinia). Upowszechniana będzie wiedza na temat wykorzystania podłoża mineralnego, nawożenia i nawadniania kropelkowego w uprawach sadowniczych i warzywniczych, optymalizacji terminu zbioru oraz innowacyjnych technologii przechowywania owoców.

Pole doświadczalne – w 2019 roku planowane są demonstracje z uprawą zbóż, kukurydzy, rzepaku ozimego, buraków cukrowych i ziemniaków. Prowadzone będą również kolekcje odmianowe roślin uprawnych następujących gatunków: zbóż ozimych i jarych, kukurydzy, rzepaku ozimego, buraków cukrowych, ziemniaków, roślin strączkowych, roślin wiechlinowatych, mieszanek poplonowych.

➤ **w zakresie produkcji zwierzęcej**

W 2019 roku zaplanowano demonstrację oraz porady indywidualne, których tematyka będzie ukierunkowana na produkcję żywca wołowego, produkcję mleka wysokiej jakości oraz chów cieląt ras mlecznych. Upowszechniane będą nowe rozwiązania technologiczne spełniające wymagania wzajemnej zgodności ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt.

Z.7.B. rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych

Działania z zakresu rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych obejmą realizację 157 pokazów, 501 demonstracji, 7 konkursów, 2 targów/wystaw oraz udzielenie 22 431 porad.

➤ **w zakresie produkcji roślinnej w tym ogrodnictwej**

Podstawowym zadaniem z zakresu produkcji roślin rolniczych będzie upowszechnianie wiedzy na temat prośrodowiskowych rozwiązań technologicznych w produkcji zbóż, kukurydzy, ziemniaków, buraków cukrowych, roślin strączkowych i innych, z uwzględnieniem wymagań wzajemnej zgodności oraz popularyzowaniu systemów bezpieczeństwa żywności i systemów jakości żywności. Popularyzowana będzie wiedza na temat możliwości poprawy gospodarki wodnej w produkcji roślinnej oraz na temat skuteczności różnych metod ochrony upraw przed chorobami i szkodnikami, zgodnych z założeniami integrowanej ochrony roślin. Planowane demonstracje będą dotyczyły prawidłowej technologii uprawy zbóż, uprawy roślin strączkowych, uprawy roślin oleistych, uprawy buraka cukrowego, kukurydzy i ziemniaka. Zwrócona zostanie uwaga na przestrzeganie unijnych standardów jakościowych owoców i warzyw, wskazywane będą korzyści z przystąpienia do certyfikowanego systemu Integrowanej produkcji roślin.

➤ **w zakresie produkcji zwierzęcej**

W 2019 roku zaplanowano z tego zakresu realizację demonstracji oraz porad. Tematyka demonstracji dotyczyć będzie prawidłowej produkcji żywca wieprzowego i wołowego o wysokiej wartości rzeźnej w oparciu o pasze własne oraz produkcji mleka wysokiej jakości z uwzględnieniem zasad cross compliance. Upowszechniane będą rozwiązania technologiczne spełniające wymagania wzajemnej zgodności ze szczególnym uwzględnieniem dobrostanu zwierząt. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na upowszechnianie wiedzy na temat zapobiegania ASF i grypy ptaków, z uwzględnieniem zagadnień dotyczących bioasekuracji, obowiązujących przy prowadzeniu ubojów.

➤ **w zakresie norm i wymogów wzajemnej zgodności, dobrostanu zwierząt**

Planowana jest kontynuacja działań upowszechnieniowych dla rolników w zakresie spełniania w gospodarstwach wymogów wzajemnej zgodności, stanowiących warunek otrzymania w pełnej wysokości dopłat w ramach wsparcia bezpośredniego. Będą udzielane porady indywidualne dotyczące wymogów wzajemnej zgodności w zakresie ochrony środowiska, zdrowia publicznego, identyfikacji i rejestracji zwierząt, dobrostanu zwierząt, zdrowotności roślin, zasad dobrej kultury rolnej.

➤ **Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MOL)**

W tematyce związanej z działalnością marginalną, lokalną i ograniczoną (MOL), pracownicy MODR Warszawa będą udzielać indywidualnych porad według potrzeb i w zakresie wymaganym przez rolników. Doradztwo to będzie miało na celu ułatwienie uruchomienia własnych małych przetwórci mięsa oraz poruszanie się w gąszczu wymagań prawnych.

Z.7.D Działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego

Działania z zakresu rolnictwa ekologicznego obejmą realizację 1 pokazu, 5 demonstracji, 3 konkursów, 1 targów/wystaw oraz udzielenie 3 401 porad.

MODR Warszawa będzie prowadził działania na rzecz rolnictwa ekologicznego, uwzględniając potrzeby indywidualnego doradztwa w tym zakresie dotyczące systemu rolnictwa ekologicznego w warunkach unijnych, z uwzględnieniem aktualnego prawodawstwa, obowiązujących procedur i wymogów oraz aspektów technologicznych związanych z metodami ekologicznej uprawy roślin w systemie rolnictwa ekologicznego z uwzględnieniem uprawy roślin rolniczych, warzywniczych sadowniczych oraz chowu zwierząt w gospodarstwie ekologicznym, a także sprzedaży produktów ekologicznych. Priorytetowe będzie informowanie rolników w ramach tych form doradczych o aktualnościach związanych z unijnym i krajowym prawodawstwem rolnictwa ekologicznego oraz działaniem Rolnictwo ekologiczne w PROW na lata 2014-2020. Planowane są również demonstracje dotyczące technologii produkcji roślinnej w rolnictwie ekologicznym.

MODR Warszawa planuje również udział w działaniach promocyjnych rolnictwa ekologicznego realizowanych w kraju, wpisanych do krajowego Planu Działań. W tym zakresie planowany jest udział w *XII edycji Ogólnopolskiego konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne*, ogłaszanego przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, służącego promowaniu idei rolnictwa ekologicznego. Konkurs ma charakter otwarty, jest skierowany do gospodarstw ekologicznych z certyfikatem i przebiega w dwóch kategoriach: „ekologia-środowisko” oraz „ekologiczne gospodarstwo towarowe”. Ponadto planowana jest również organizacja dwóch konkursów: *Turniej ekologiczny i Pyszności z ekologicznego ogródka*. W ramach wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego promowana będzie żywność ekologiczna na targach urządzanych w ramach imprez organizowanych przez MODR Warszawa, w tym także w trakcie dożynek i współorganizowanych imprez lokalnych

Z.7.H. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku:

➤ **Systemy żywności**

W działalności upowszechnieniowej propagowane będą dobrowolne certyfikowane systemy jakości żywności – Integrowana produkcja roślin oraz System rolnictwa ekologicznego. Planowane jest udzielanie porad indywidualnych dotyczących wskazanej problematyki.

➤ **Ochrona środowiska w rolnictwie**

MODR Warszawa w 2019 roku w ramach zadań z zakresu ochrony środowiska realizował będzie działania związane z propagowaniem wymogów ochrony środowiska dla gospodarstw rolnych, które mają ograniczać i przeciwdziałać powstawaniu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, wpływających negatywnie na stan środowiska. Wymogi te jako zasadniczy element wprowadzonej

w ramach Wspólnej Polityki Rolnej zasady współzależności, stanowią aktualnie podstawowy warunek funkcjonowania gospodarstw rolnych.

W zakresie ochrony środowiska w rolnictwie prowadzone będzie doradztwo indywidualne, zaplanowano udzielanie porad uwzględniających problematykę ograniczania zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego, zwłaszcza w zakresie prawidłowej gospodarki nawozami naturalnymi, ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa, gospodarki wodno-ściekowej i postępowania z odpadami oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa.

➤ **Energetyka odnawialna**

MODR Warszawa w 2019 roku podejmował będzie nadal działania propagujące odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich oraz zagadnienia energetyki prosumenckiej. Wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, promowanie i wdrażanie nowych technologii pozyskiwania i przetwarzania energii oraz racjonalne jej wykorzystanie jest jednym z nowoczesnych i efektywnych sposobów ochrony środowiska. Polska, zgodnie z postanowieniami UE, musi zwiększyć w swym bilansie energetycznym udział energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

W ramach realizacji zadania prowadzone będzie zgodnie z zapotrzebowaniem doradztwo indywidualne – planowane jest udzielanie porad z zakresu energetyki odnawialnej z uwzględnieniem problematyki energetyki prosumenckiej oraz wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym.

Tab. 13. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - wg form

Lp.	Forma realizacji	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada indywidualna		43 425
2.	doradztwo grupowe	10	40
3.	pokaz	162	
4.	demonstracja	550	
5.	konkurs	11	
6.	olimpiada	2	
7.	targi / wystawy	4	
8.	Pozostałe*	15	

*- współpraca z grupami producentów rolnych

Tab. 14. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska – działalność doradcza wg form i tematów

Symbol	Tematyka*)	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Łączna liczba odbiorców (c+e)
			Liczba form	Liczba odbiorców	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	6 891			6 891
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	22 431			22 431
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	3 401			3 401
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	2 003	10	40	2 043
Z.7.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	8 699			8 699

*) pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

Tab. 15. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - działalność upowszechnieniowa wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*	Liczba form					
		Pokaz	Demonstracja	Konkurs	Olimpiada	Targi/wystawy	Pozostałe**
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	3	38	1	2	0	0
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	2	37	1	2	0	0
Z.7.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	1	1	0	0	0	0
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	157	501	7	0	2	0
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	123	469	0	0	2	0
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	20	32	0	0	0	0
Z.7.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności (w tym dobrostanu zwierząt)	14	0	0	0	0	0
Z.7.B.5.	BHP	0	0	7	0	0	0
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	1	5	3	0	1	0
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	1	5	3	0	1	0

Symbol tematu	Tematyka*	Liczba form					
		Pokaz	Demonstracja	Konkurs	Olimpiada	Targi/wystawy	Pozostale**
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	0	0	0	0	0	15
Z.7.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	0	0	0	0	0	15
Z.7.L.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	1	6	0	0	1	0
Z.7.L.1.	Zasady integrowanej produkcji	0	3	0	0	0	0
Z.7.L.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	0	1	0	0	0	0
Z.7.L.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	1	2	0	0	1	0

* pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

**-współpraca z grupami producentów rolnych

Wykaz konkursów i olimpiad.

L.p.	Symbol	Rodzaj działania	Temat	Miejsce	Cel	Liczba
1	Z.7.A.1.1	konkurs	Rozpoznawanie nasion roślin rolniczych	Bulkowo	upowszechnienie wiedzy dotyczącej odmian roślin uprawnych zbóż, roślin oleistych i strączkowych	1
2	Z.7.B.5.	konkurs	Pracuj bezpiecznie w gospodarstwie rolnym.	Gmina: Leszno, Ożarów Mazowiecki, Kampinos, Błonie, Mszczonów, Puszcza Mariańska	Poprawa bezpieczeństwa pracy w gospodarstwie rolnym	7
3	Z.1.D.1	konkurs	Turniej Ekologiczny	Oddział Poświętne	Upowszechnienie wiedzy nt. ekologii i zoologii	1
4	Z.7.D.1.	konkurs	Pysznosci z ekologicznego ogródka	Siedlce	Promocja produktów ekologicznych oraz podnoszenie świadomości konsumenta z zakresu produkcji ekologicznej	1
5	Z.7.D.1.	konkurs	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne	wojewódzki	Promocja rolnictwa ekologicznego	1
6	Z.7.A.1.1	olimpiada	Gminna Olimpiada Wiedzy Rolniczej	Gmina Mszczonów	Pogłębienie wiedzy oraz zastosowanie jej w swoich gospodarstwach	1
7	Z.7.A.1.1	olimpiada	Olimpiada wiedzy rolniczej	Gmina Gostynin	Upowszechnianie wiedzy rolniczej	1

Zadanie 8.

Podjęmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1. w pozycjach Z.1.F., Z.1.J., Z.1.M., formy informacyjne w zad 2. w pozycjach Z.2.F., Z.2.J., Z.2.M.

Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego obejmą realizację: 126 pokazów, 50 programów doradczych, 8 konkursów, 3 olimpiad, 1 targów/wystaw, 45 form doradztwa grupowego (dla 305 osób) oraz udzielenie 4 984 porad indywidualnych.

W tej tematyce podejmowane będą indywidualne działania doradcze w zakresie upowszechniania wiedzy na temat produkcji żywności w gospodarstwie rolnym na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat rolniczego handlu detalicznego, dostaw bezpośrednich i sprzedaży bezpośredniej. W dalszym ciągu upowszechniana będzie wiedza dotycząca zasad znakowania żywności opakowanej, przeznaczonej dla konsumenta. Tematyka porad indywidualnych i grupowych będzie dotyczyła między innymi produktów tradycyjnych i regionalnych, mająca na celu identyfikację produktów spełniających kryteria wpisu na Listę Produktów Tradycyjnych prowadzoną przez MRiRW. Ważnym tematem będzie również estetyzacja wiejskiej zagrody jako miejsca pracy i wypoczynku rodziny wiejskiej oraz zagadnienia dotyczące znaczenia tradycji kulinarnych w zachowaniu dziedzictwa kulturowego regionu. W tym zakresie planuje się udzielanie porad indywidualnych oraz doradztwo grupowe. Ponadto wśród mieszkańców obszarów wiejskich (laureatów konkursów, gospodarstw agroturystycznych, twórców ludowych, gospodarstw ekologicznych) i przedsiębiorców działających na obszarach wiejskich (lokalnych producentów żywności, restauratorów) będą kontynuowane działania doradcze zmierzające do upowszechnienia informacji dotyczących Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsze. Planowane jest uwzględnienie tej tematyki w doradztwie indywidualnym (porady) oraz pomoc zainteresowanym w opracowaniu niezbędnej dokumentacji (w miarę potrzeb). Tematyka porad w głównej mierze będzie dotyczyła zagadnień związanych z promocją produktów lokalnych i regionalnych, a w szczególności krótkich łańcuchów dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaży bezpośredniej i rolniczego handlu detalicznego.

Ważnym tematem będzie również estetyzacja wiejskiej zagrody jako miejsca pracy i wypoczynku rodziny wiejskiej oraz zagadnienia dotyczące znaczenia tradycji kulinarnych w zachowaniu dziedzictwa kulturowego regionu. Działalność doradcza w zakresie unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego będzie miała na celu podniesienie wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką zdrowotną i racjonalnym żywieniem, estetyką zagrody wiejskiej, racjonalnym prowadzeniem gospodarstwa domowego przez rolników i mieszkańców terenów wiejskich. Powyższa tematyka będzie realizowana poprzez takie formy doradcze jak: pokazy, programy doradcze, konkursy i olimpiady.

Działalność doradcza w zakresie Promocji produktów lokalnych i regionalnych będzie realizowana poprzez takie formy doradcze jak: konkursy np.: *Poznajemy smaki z mazowieckiej spiżarni* oraz udział producentów w imprezach i wystawach organizowanych przez MODR Warszawa.

Ponadto planowane jest upowszechnianie konkursu *O Laur Marszałka Województwa Mazowieckiego* i konkursu *Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów*. Istotnym działaniem

doradców będzie też kontynuacja pomocy rolnikom przy wypełnianiu wniosków o wpis na Listę Produktów Tradycyjnych.

W ramach wspierania działań mających na celu kultywowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi planowana jest kontynuacja współpracy z 152 wytwórcami produktów tradycyjnych, lokalnych i regionalnych oraz 92 lokalnymi twórcami, rzemieślnikami i rękodzielnikami.

Tab. 16. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego wg form

L.p.	Forma realizacji	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada		4 984
2.	doradztwo grupowe	45	305
3.	pokaz	126	
4.	konkurs	8	
5.	olimpiada	3	
6.	targi / wystawy	1	
7.	pozostałe	50	

Tab. 17. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność doradcza wg form i tematów

Symbol	Tematyka*)	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Łączna liczba odbiorców (<i>c+e</i>)
			Liczba form	Liczba odbiorców	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	1 763	9	54	1 803
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	1 636	13	57	1 693
Z.8.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	1 585	23	194	1 779

* pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

Tab. 18. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*	Liczba form					
		Pokaz	demonstracja	Konkurs	Olimpiada	Targi / wystawy	Pozostałe**
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	50	0	3	3	0	44
Z.8.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie	44	0	0	0	0	26
Z.8.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	6	0	3	0	0	18
Z.8.F.3.	Świadomość konsumencka i ekologiczna	0	0	0	3	0	0
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	3	0	1	0	1	0
Z.8.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	0	0	1	0	1	0
Z.8.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, działalność marginalna, lokalna i ograniczona	1	0	0	0	0	0
Z.8.J.3.	Rolniczy handel detaliczny	2	0	0	0	0	0
Z.8.M.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	73	0	4	0	0	6
Z.8.M.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	0	0	1	0	0	0
Z.8.M.3.	Twórczość ludowa	41	0	0	0	0	0
Z.8.M.4.	Tradycyjne zawody i rękodzieło	1	0	0	0	0	0
Z.8.M.5.	Tradycje kulinarne	31	0	3	0	0	6

*) pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

**) pozostałe – programy doradcze z zakresu gospodarstwa wiejskiego

Wykaz konkursów i olimpiad.

L.p.	Symbol	Rodzaj działania	Temat	Miejsce	Cel	Liczba
1	Z.8.F.2.	konkurs	Najładniejszy ogródek przydomowy	Gmina Teresin	Promocja wsi jako atrakcyjne miejsce wypoczynku	1
2	Z.8.F.2.	konkurs	Funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej	Baranowo	Poprawa wizerunku gminnych zagród	1
3	Z.8.F.2.	konkurs	Piękna i funkcjonalna zagroda gminy Gozdowo	Gozdowo	promocja i wyróżnienie zagród szczególnie wyróżniających się na terenie gminy Gozdowo	1
4	Z.8.J.1.	konkurs	Poznajemy smaki mazowieckiej szpiarni	Siedlce	Promocja najlepszych produktów wytwarzanych na terenie wschodniego Mazowsza	1

L.p.	Symbol	Rodzaj działania	Temat	Miejsce	Cel	Liczba
5	Z.8.M.3	konkurs	Ziele Roku 2019	Powiat legionowski	Upowszechnienie, popularyzacja i kultywowanie dziedzictwa kulturowego	1
6	Z.8.M.5	konkurs	Najlepsza potrawa tradycyjna	Powiat legionowski	Wyłonienie najlepszych produktów i potraw regionalnych	1
7	Z.8.M.5.	konkurs	Najlepsze produkty tradycyjne z wykorzystaniem miodu	Gmina Mszczonów	Poszukiwanie najlepszych produktów regionalnych	1
8	Z.8.M.5.	konkurs	Tradycje kulinarne - Konkurs na potrawę z serem	Rososz gm. Cegłów	Promocja tradycji kulinarnych	1
9	Z.8.F.3.	olimpiada	Gminna Olimpiada wiedzy o gospodarstwie domowym, przedsiębiorczości i ekologii	Gmina Wiskitki	Pogłębienie wiedzy oraz zastosowanie jej w swoich gospodarstwach	1
10	Z.8.F.3.	olimpiada	Unowocześnienie wiejskiego gospodarstwa domowego	Gmina Błonie, Ożarów Maz.	Podniesienie wiedzy z zakresu gospodarstwa domowego. przedsiębiorczości i ekologii	2

Zadanie 9.

Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1. w pozycjach Z.1.E., Z.1.N., formy informacyjne w zad. 2 w pozycjach Z.2.E., Z.2.N.

Działania na rzecz upowszechniania rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku obejmą realizację: 3 programów doradczych, 2 konkursów, 33 olimpiad, 1 targów/wystaw, 4 form doradztwa grupowego (dla 33 osób) oraz udzielenie 3 750 porad indywidualnych.

Z.9.E. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Porady indywidualne i doradztwo grupowe planowane z tego zakresu tematycznego będzie dotyczyło zagadnień związanych z prowadzeniem działalności pozarolniczej, oraz aktywizacją mieszkańców obszarów wiejskich

Ponadto w realizacji zadań związanych z rozwojem przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, zostaną przeprowadzone Olimpiady Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości, których uczestnikami w większości będą kobiety wiejskie. Celem olimpiad będzie aktywizacja mieszkańców wsi, popularyzowanie wiedzy w zakresie przedsiębiorczości i racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego.

Zrealizowane będą również 2 konkursy, jeden o charakterze lokalnym drugi to konkurs Agroliga o zasięgu wojewódzkim.

Z.9.N. Upowszechnienie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynkowego.

W 2019 roku planowane są porady indywidualne i doradztwo grupowe dotyczące rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej, zagród edukacyjnych oraz promocji wsi, jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku,

Tematyka planowanych programów doradczych będzie dotyczyła przygotowania gospodarstw rolnych do prowadzenia usług agroturystycznych i edukacyjnych oraz poprawy jakości w funkcjonujących już gospodarstwach agroturystycznych i zagrodach edukacyjnych.

Ponadto podczas targów i wystaw organizowanych i współorganizowanych przez MODR Warszawa będzie prowadzona promocja oferty agroturystycznej i edukacyjnej.

Zaplanowane działania zostaną zrealizowane w ramach kontynuacji współpracy z około 257 gospodarstwami agroturystycznymi, 30 obiektami turystyki wiejskiej i 21 zagrodami edukacyjnymi.

W celu dalszej aktywizacji kobiet wiejskich planowana jest kontynuacja współpracy z Kołami Gospodarstw Wiejskich (KGW) i stowarzyszeniami zrzeszającymi przede wszystkim kobiety wiejskie. Na spotkaniach w KGW i stowarzyszeniach świadczone będzie w miarę potrzeb doradztwo grupowe. Podczas spotkań planowane jest przekazywanie bieżących informacji dotyczących działań inicjowanych i prowadzonych przez MODR Warszawa oraz inne instytucje (np. MRiRW, CDR), a skierowanych do środowiska kobiet wiejskich. Tematyka spotkań będzie dotyczyła: możliwości pozyskiwania środków finansowych na działalność, udziału w imprezach i konkursach organizowanych przez MODR Warszawa i inne instytucje, działań integracyjnych w zakresie współpracy pomiędzy KGW. Nowopowstałe Koła Gospodyń Wiejskich i stowarzyszenia otrzymają konieczne wsparcie i pomoc merytoryczną. Planowane jest dalsze kontynuowanie współpracy z zainteresowanymi LGD.

Tab. 19. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku wg form

L.p.	Forma realizacji *	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada indywidualna		3 750
2.	doradztwo grupowe	4	33
5.	konkurs	2	
6.	olimpiada	33	
7.	targi / wystawy	1	
8.	pozostałe **	3	

* pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

** - programy doradcze

Tab. 20. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność doradcza wg form i tematów

Symbol	Tematyka*)	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Łączna liczba odbiorców (c+e)
			Liczba form	Liczba odbiorców	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1 651	3	28	1 679
Z.9.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	2 099	1	5	2 104

*) pozostawiono tylko zaplanowaną tematykę

Tab. 21. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*	Liczba form					
		Pokaz	demonstracja	Konkurs	Olimpiada	Targi / wystawy	Pozostałe**
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	0	0	2	33	0	0
Z.9.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	0	0	1	0	0	0
Z.9.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	0	0	1	33	0	0
Z.9.N.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	0	0	0	0	1	3
Z.9.N.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	0	0	0	0	0	2
Z.9.N.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	0	0	0	0	0	1
Z.9.N.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	0	0	0	0	1	0

*) pozostawiono tylko zaplanowaną tematykę

**) pozostałe – programy doradcze z zakresu gospodarstwa wiejskiego i agroturystyki

Wykaz konkursów i olimpiad.

L.p.	Symbol	Rodzaj działania	Temat	Miejsce	Cel	Liczba
1	Z.9.E.4.	konkurs	Konkurs wieńców dożynkowych	gm. Cegłów	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	1
2	Z.9.E.1	konkurs	AGROLIGA 2019	Obszar województwa mazowieckiego	Promowanie upowszechniania przedsiębiorczości i nowoczesnych technologii produkcyjnych w rolnictwie	1
3	Z.9.E.4.	olimpiada	Olimpiada Wiedzy o Wiejskim Gospodarstwie Domowym i Przedsiębiorczości	Teren oddziału Siedlce	Aktywizacja mieszkańców wsi, popularyzowanie wiedzy w zakresie przedsiębiorczości i racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego	33

Zadanie 10.

Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1. w pozycji Z.1.O, formy informacyjne w zad 2. w pozycji Z.2.O.

Działania dotyczące realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych obejmą realizację 14 pokazów oraz udzielenie 8 095 porad indywidualnych.

➤ Propagowanie wymogów programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych

MODR Warszawa planuje realizację działań w zakresie propagowania wymogów programu działań w celu zmniejszenia i zapobiegania zanieczyszczeniu wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych. W województwie mazowieckim przestało obowiązywać 5 Programów działań dla 9 obszarów OSN, obejmujących 75 gmin województwa. Aktualnie cały obszar województwa został wyznaczony jako obszar, na którym należy realizować wymogi programu działań mających na celu zmniejszenie wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu (tzw. Programu azotanowy). Program działań został zaktualizowany w oparciu o znowelizowaną Ustawę Prawo wodne.

Prowadzone będzie doradztwo specjalistyczne realizowane w formie porad, informacji przy realizacji działań obowiązujących rolników.

➤ Wspieranie wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego

Rok 2019 będzie kolejnym rokiem wdrażania Działania rolno-środowiskowo- klimatycznego (Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne jako jeden z ważniejszych instrumentów polityki środowiskowej w UE, jest nadal obligatoryjnym dla wszystkich krajów członkowskich instrumentem WPR, realizowanym w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W 2019 roku MODR

Warszawa kontynuował będzie realizację działań związanych ze wspieraniem wdrażania Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego na terenie województwa mazowieckiego poprzez:

- pokazy w tym między innymi dotyczące kwalifikacji łąk do poszczególnych pakietów
- współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie upowszechniania uregulowań prawnych i obowiązujących procedur;
- pomoc doradczą rolnikom, którzy będą chcieli skorzystać z płatności z tytułu realizacji Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego, realizowaną w formie porad indywidualnych w zakresie wymogów i procedur uzyskiwania płatności w wyżej wymienionym Działaniu, oraz w zakresie ochrony bioróżnorodności, w tym sieci NATURA 2000;
- doradztwo w formie porad indywidualnych dla gospodarstw realizujących Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne i kończących w 2019 roku Program rolnośrodowiskowy.

Tab. 22. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych wg form

L.p.	Forma realizacji *	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
1.	porada indywidualna	8 095
3.	pozostałe**	95

* pozostawiono tylko te formy, które zostały zaplanowane

** - jako pozostałe formy zostały podane pokazy (w liczbie form 14 podane w tab.23)

Tab. 23. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych – wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*)	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostałe**)	Łączna liczba odbiorców
			Liczba form	Liczba odbiorców		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
Z.10.O.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	8095	0	0	14	8190
Z.10.O.1.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	3572				3572
Z.10.O.2.	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	3764			14	3859
Z.10.O.3.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	759				759

*) pozostawiono tylko zaplanowaną tematykę

**)jako pozostała forma podane zostały pokazy dla których liczba odbiorców jest podana w tab. 22

Zadanie 11.

Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1. w pozycjach Z.1.C., Z.1.I., formy informacyjne w zad 2. w pozycjach Z.2.C., Z.2.I..

Zadanie to będzie realizowane w następujących formach:

- Udzielania porad indywidualnych w zakresie rachunkowości rolnej, podatków w rolnictwie, ubezpieczeń społecznych i majątkowych, zarządzania gospodarstwem rolnym.
- Analizy przemian poziomu i jakości produkcji. Ich celem jest dostarczenie wiedzy na temat osiąganych wyników gospodarowania przy różnych skalach i kierunkach produkcji rolnej. Na rok 2019 zaplanowano sporządzenie 3 analiz, z czego jedna będzie wykonana na bazie wyników gospodarstw objętych systemem rachunkowości FADN, jedna będzie wykonana na podstawie ankiet SGH i dotyczy zagadnień związanych koniunkturą w rolnictwie. Trzecia analiza będzie dotyczyła dochodów, kosztów i opłacalności w produkcji rolnej. Przygotowane analizy będą omawiane na szkoleniach dla rolników z zakresu ekonomiki oraz prezentowane na tablicach informacyjnych w biurach PZDR.
- Kalkulacje kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej. Mają one na celu określenie efektywności wytwarzania konkretnego produktu rolnego czyli mogą one być traktowane jako podstawowe narzędzie rachunku ekonomicznego w gospodarstwie. Zaplanowano opracowanie łącznie 546 kalkulacji Przygotowywane będą na podstawie danych z konkretnych gospodarstw lub danych średnich. Dwa razy w roku w II i IV kwartale na stronie internetowej ośrodka będą zamieszczane kolejne edycje „Kalkulacji produkcji rolniczej”. Przygotowywane kalkulacje są wykorzystywane w pracy doradczej z rolnikami, korzystają z nich pracownicy instytucji związanych z rolnictwem np. pracownicy ARiMR oceniając wnioski inwestycyjne rolników.
- Ankiet związanych z badaniem koniunktury w rolnictwie. W ramach współpracy z SGH w Warszawie Instytutem Rozwoju Gospodarczego planowane jest wypełnienie 1800 sztuk „Ankiet gospodarstwa rolnego”. Ankiety są wypełniane co kwartał .

Tab. 24. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form

L.p.	Forma realizacji*)	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
2.	porada indywidualna	7 360

*) pozostawiono tylko formy dla których zaplanowano liczbę odbiorców

Tab. 25. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form i tematów

Symbol tematu	Tematyka*)	Analiza	Porada indywidualna	Doradztwo grupowe		Pozostałe**)
				Liczba form	Liczba odbiorców	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
Z.11.C	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	1	4 070	0	0	0
Z.11.C.1.	Rachunkowość rolna	1	2076			
Z.11.C.2.	Rachunkowość podatkowa		827			
Z.11.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe		1167			
Z.11.I	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	2	3 290	0	0	2 346
Z.11.I.1.	Badanie koniunktury w rolnictwie	1	795			1 800
Z.11.I.2.	Wyliczanie dochodów kosztów, i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	1	1734			546
Z.11.I.3.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym		761			

*) pozostawiono tylko te zakresy tematyczne, które zostały zaplanowane

**) „pozostałe” formy- ankiety SGH (Z.11.I.1), kalkulacje kosztów i opłacalności produkcji (Z.11.I.2)

Zadanie 12.

Udział w szacowaniu szkód łowieckich, a także ustalaniu wysokości odszkodowania za te szkody zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie

Formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zad.1. i będą realizowane jako temat dodatkowy na szkoleniach z różnej tematyki, formy informacyjne w zad 2. w pozycji Z.2.P.

Szkody wyrządzane przez zwierzęta łowne w uprawach rolniczych powodują duże straty i są przyczyną obniżenia dochodu gospodarstwa. W ramach działalności szkoleniowej i informacyjnej będą przekazywane rolnikom podstawowe wiadomości dotyczące procedury zgłaszania, szacowania oraz ubiegania się o odszkodowania za poniesione straty. Na 19 szkoleniach tematem dodatkowym będą zasady szacowania szkód łowieckich. Ponadto przekazywane będą informacje odnośnie obowiązujących przepisów, procedur i rozporządzeń dotyczących prawa łowieckiego i praktycznych porad dla rolników w sytuacji wystąpienia szkód łowieckich.

C.2. Zadania odpłatne

➤ Kredyty preferencyjne

MODR Warszawa planuje wykonywać dla rolników i firm z branży rolno-spożywczej biznesplany. Będą one sporządzane będą dla rolników starających się o pozyskanie źródła zewnętrznego finansowania dla inwestycji – dotyczy to kredytów preferencyjnych z dopłatami ARiMR do oprocentowania, kredytów o charakterze komercyjnych lub pomostowych (środki z nich uzyskane wykorzystane są przez beneficjenta w celu zrealizowania inwestycji z środków unijnych). Zaplanowano wykonanie 31 biznesplanów.

➤ Wypełnianie wniosków o przyznanie pomocy finansowej

Planowana jest działalność w zakresie wypełniania wniosków dotyczących płatności bezpośrednich, a także sporządzanie wniosków wraz z niezbędną dokumentacją dla działań pomocowych w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Jedną z usług odpłatnych wykonywanych przez MODR Warszawa jest wydanie opinii zwanej rękojmnią należytego prowadzenia działalności rolniczej. Osoba, która zamierza nabyć nieruchomość rolną, a nie jest rolnikiem indywidualnym i nie nabywa jej od osób bliskich w rozumieniu ustawy musi uzyskać zgodę Dyrektora Generalnego KOWR, wyrażoną w drodze decyzji administracyjnej. Jednym z dokumentów niezbędnych do wydania takiej decyzji jest dokument wydawany przez MODR. Ośrodek na bieżąco będzie wydawał takie opinie jednak ich ilość będzie uzależniona od natężenia obrotu ziemią w województwie mazowieckim.

➤ Sporządzanie planów działalności rolnośrodowiskowych

MODR Warszawa realizował będzie zadanie sporządzania planów działalności rolnośrodowiskowej i ekologicznej przez uprawnionych doradców rolnośrodowiskowych dla nowych beneficjentów Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego i Działania rolnictwo ekologiczne. Przygotowywane będą również zmiany do planów.

➤ Rachunkowość rolna FADN

MODR Warszawa będzie uczestniczył w pracach systemu zbierania danych rachunkowych na potrzeby Unii Europejskiej. System rachunkowości FADN funkcjonuje we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Jest niezastąpionym narzędziem zapewniającym gromadzenie wyników z gospodarstw rolnych poszczególnych krajów według jednolitego formatu, co zapewnia ich porównywalność. Wyniki pozyskane w trakcie badań pozwalają określić celowość oraz efektywność działań podejmowanych w obszarze WPR. Na rok 2019 zaplanowano prowadzenie ksiąg w tym systemie w 1565 gospodarstwach rolnych.

Tab.26.A. Płatne usługi na rzecz gospodarstw rolnych

L.P.	Rodzaj zadania	Jednostka miary	Liczba
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	Prowadzenie rachunkowości, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	1565
1.a.	Książki rachunkowości –polski FADN polski	Liczba książek	1565
6.	Sporządzanie planów nawozowych lub planów przechowywania nawozów naturalnych	Liczba odbiorców	48
7.	Sporządzanie planów działalności rolno-środowiskowej, planów działalności ekologicznej oraz dokumentacji przyrodniczych, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	766
7.a.	Plany działalności rolnośrodowiskowej	Liczba odbiorców	637
7.b.	Plany działalności ekologicznej	Liczba odbiorców	104
7.c.	Dokumentacja przyrodnicza	Liczba odbiorców	25
8.	Sporządzanie planów przedstawienia gospodarstwa rolnego na produkcję metodami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych	Liczba odbiorców	10

Tab.26.B. Prowadzenie działalności wydawniczej

L.P.	Tytuły wydawnictw	Liczba numerów/	Łączny nakład
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	<i>Wieś Mazowiecka z dodatkiem ekonomicznym Agrobiznes</i>	11	42 900 egz.

Tab.26.C. Działalność szkoleniowa nie związana z realizacją zadań nieodpłatnych

L.P.	Tytuły szkoleń/kursów	Liczba form	Liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	Szkolenie z zakresu stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie.	109	2 902
2.	Szkolenie z zakresu doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin	3	75

Tab. 26.D. Wypełnianie wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych

L.P.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
1.	Dopłaty bezpośrednie	20 491
2.	Modernizacja gospodarstw rolnych	120
3.	Premie dla młodych rolników	87
4.	Dopłaty do materiału siewnego	233
5.	Restrukturyzacja małych gospodarstw	120
6.	Biznes plan	31

Tab. 26.E. Organizacja targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich

L.P	Tytuł przedsięwzięcia	Ogólna informacja o przedsięwzięciu
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
1.	XIV Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	<i>Promocja dziedzictwa kulturowego mazowieckiej wsi.</i>
2.	XX Mazowieckie Dni Rolnictwa	<i>Prezentacja nowości w rolnictwie, prezentacja kolekcji odmian roślin uprawnych oraz doświadczeń odmianowych w ramach PDO i in.</i>
3.	XXI Dzień Kukurydzy i Buraka	<i>Prezentacja nowości w rolnictwie, prezentacja kolekcji odmian buraka cukrowego i kukurydzy, doświadczeń odmianowych w ramach PDO i in.</i>
4.	XVIII Giełda Rolnicza	<i>Giełda Rolnicza to impreza z wieloletnią tradycją , ciesząca się licznym gronem sympatyków. Współorganizatorem tej imprezy jest Gmina Łąck, Starostwo Powiatowe w Łącku oraz Zarząd Stada Ogierów w Łącku. Zwiedzający mogą zapoznać się z ofertami handlowymi i usługowymi firm działających dla rolnictwa. Podczas imprezy można zasięgnąć porad w punktach konsultacyjnych MODR, AR i MR, KRUS, oraz innych instytucji związanych z rolnictwem . Dużym zainteresowaniem wśród zwiedzających cieszy się kiermasz kwiatów i krzewów ozdobnych, oraz kiermasz wyrobów rękodzieła ludowego. Podczas wystawy organizowane są konkursy na najciekawsze stoisko wystawowe, najciekawszą ofertę ogrodniczą i rolniczą .</i>
5.	XIII Wiosna na Polu i w Ogrodzie	<i>Impreza o zasięgu lokalnym, wystawcami są głównie gospodarstwa szkółkarskie</i>
6.	XXVI Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	<i>Prezentacja nowości w rolnictwie. Wystawcami są firmy pracujące na rzecz rolnictwa, wystawcy zwierząt i rękodzielnicy</i>
7.	II Festyn rolniczy	<i>wrzesień 2018 r. - Brzozów, gmina Ilów - przedsięwzięcie współorganizowane</i>

Ponadto będą zorganizowane Targi Edukacyjne, których celem jest zaprezentowanie uczniom i absolwentom szkół ponadgimnazjalnych oferty edukacyjnej wyższych uczelni, szkół policealnych i instytucji rynku pracy

Prowadzenie kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej.	Ośrodki doradztwa rolniczego nie mogą prowadzić kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.
--	---

Inne działalności odpłatnie prowadzone przez ośrodek doradztwa rolniczego

➤ Działalność hotelarska i gastronomiczna

- Obsługa szkoleń nieodpłatnych i komercyjnych.
- Obsługa hotelowa klientów indywidualnych oraz grup zorganizowanych.
- Organizacja i obsługa gastronomiczna: imprez okolicznościowych, szkoleń nieodpłatnych i komercyjnych, klientów indywidualnych oraz grup zorganizowanych

➤ Wynajem pomieszczeń i innych składników majątkowych

W ramach powyższego działania Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Warszawie odpłatnie udostępnia innym podmiotom własne składniki majątkowe, które nie są wykorzystywane w bieżącej, statutowej działalności, a ich wynajem pozwala na utrzymanie stanu majątkowego w należytym stanie, oraz stanowi przychód w ogólnym budżecie MODR Warszawa. Liczba podpisanych umów w roku kształtuje się na poziomie ok. 40 umów, przedmiotem których jest wynajem powierzchni biurowych oraz pozostałych składników majątkowych (w tym miejsc parkingowych, powierzchni magazynowych, powierzchni dachu w budynku w Warszawie, gruntu i ogrodzenia pod tablice reklamowe). W większości umowy najmu dotyczą nieruchomości w Warszawie. Ponadto w MODR O/Poświętne w Płońsku jest podpisanych obecnie 6 umów najmu. Umowy te dotyczą w zdecydowanej większości powierzchni biurowej. W Warszawie średnioroczna powierzchnia pod wynajem przekracza 2300,0 m², a w Płońsku 930 m². MODR Warszawa w 2019 roku planuje utrzymanie wynajmu na takim samym poziomie. Ponadto odpłatnie wynajmowane są sale konferencyjne znajdujące się w zasobach Oddziałów MODR Warszawa. Liczba usług tego typu wynika z aktualnego zapotrzebowania innych podmiotów, co jest niezależne od MODR Warszawa. Oczywiście podejmujemy szereg działań, w szczególności reklamowych, jak również związanych z podnoszeniem wyposażenia i komfortu sal, które mają na celu przybliżyć naszą ofertę, a tym samym zachęcić potencjalnych odbiorców usług.

➤ Wynajem maszyn i urządzeń rolniczych oraz świadczenie usług transportowych.

Działalność powyższa ogranicza się do odpłatnego wykorzystywania sprzętu znajdującego się na stanie MODR O/Poświętne w Płońsku. Są to w szczególności usługi związane z wynajmem kombajnów zbożowych. Liczba tych usług wynika z aktualnego zapotrzebowania okolicznych rolników, na co wpływa szereg czynników niezależnych od MODR Warszawa. Zaliczyć tu można w szczególności panujące warunki atmosferyczne, związane z pogodą spiętrzenia w pracach polowych, stopień umaszynowania gospodarstw rolnych. Poziom odpłatnego wykorzystania maszyn rolniczych i świadczenia usług transportowych kształtuje się z roku na rok na podobnym poziomie i wynosi około 40 takich usług. MODR Warszawa w 2019 roku planuje utrzymanie wykorzystania maszyn rolniczych i świadczenia usług transportowych na takim samym poziomie.

C.3. Projekty i zadanie zlecone

Tab. 27. Projekty i zadania zlecone

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
1.	Nowoczesne technologie uprawy zbóż w województwie mazowieckim Nr umowy: 00017.DDD.65140.00038.2018.07	Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek a także różnicowania produkcji rolnej	Liczba uczestników szkoleń 2 298	Od 17.09.2018 do dnia 16.08.2019	573 482,51 PLN	Działanie Transfer wiedzy i działalność informacyjna Poddziałanie 1.1. Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności w ramach PROW 2014-2020
2.	Szkolenia z zakresu norm i wymogów wzajemnej zgodności w województwie mazowieckim Nr umowy: 00016.DDD.65140.00040.2018.07	Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem	Liczba uczestników szkoleń 2 546 (realizowane przez MODR)	Od 17.09.2018 do dnia 16.08.2019	766 090,72 PLN (budżet MODR)	
3.	Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego PROW na lata 2014-2020 Nr umów: 00035.DDD.69094.1.00021.2017.07 00036.DDD.69094.1.00056.2017.07 00037.DDD.69094.00025.2017.07 00038.DDD.69094.1.00055.2017.07	Celem świadczenia usług doradczych dla rolników jest poprawa wyników gospodarczych oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także różnicowania produkcji rolnej.	realizacja trzyletnich programów doradczych dla 4 249 odbiorców (konsorcjum z Mazowiecką Izbą Rolniczą)	2018-2022	24 457 449,00 PLN (konsorcjum z Mazowiecką Izbą Rolniczą)	Działanie Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi Poddziałanie 2.1 - Wsparcie korzystania z usług doradczych PROW 2014-2020

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cele i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
	• 00039.DDD.69094.1.00023.2017.07 • 00040.DDD.69094.1.00022.2017.07 • 00041.DDD.69094.1.00024.2017.07					

Nowoczesne technologie uprawy zbóż w województwie mazowieckim

Operacja realizowana będzie trzyetapowo; w ramach operacji przeszkolonych zostanie na 95 szkoleniach 2298 mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów województwa mazowieckiego.

Szkolenia z zakresu norm i wymogów wzajemnej zgodności w województwie mazowieckim

Operacja realizowana będzie trzyetapowo w ramach operacji przeszkolonych zostanie na 134 szkoleniach 2 546 mieszkańców obszarów wiejskich z obszarów województwa mazowieckiego. Projekt realizowany jest w Konsorcjum z Mazowiecką Izbą Rolniczą.

Świadczenie usług doradczych w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych objętego PROW na lata 2014-2020.”

Operacja planowana jest w ramach poddziałania 2.1 „Wsparcie korzystania z usług doradczych” objętego PROW na lata 2014-2020. W ramach operacji MODR Warszawa planuje realizację trzyletnich programów doradczych dla 4 249 odbiorców w województwie mazowieckim. Celem świadczenia usług doradczych dla rolników jest poprawa wyników gospodarczych oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej. Każdy program doradczy złożony będzie z trzech usług, z uwzględnieniem dostosowania oferty doradczej do indywidualnych potrzeb rolników. W ramach realizacji programów doradczych planowane są następujące usługi: analiza sytuacji produkcyjno-ekonomicznej gospodarstwa rolnego, rachunkowość w gospodarstwie rolnym, uczestnictwo w systemach jakości, system rolnictwa ekologicznego (RE), w tym pomoc w podejmowaniu decyzji o przystąpieniu do RE oraz pomoc w realizacji RE, ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów wzajemnej zgodności, modernizacja gospodarstwa rolnego, restrukturyzacja małych gospodarstw, integrowana ochrona roślin, w tym ocena zagrożenia agrofagami i pomoc rolnikom w podejmowaniu decyzji w zakresie stosowania metod i zabiegów.

C.4. Operacje realizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)

Wykonywanie zadań, o których mowa w art. 55 ust. 1 pkt 3 Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 627 i 2019 poz.83.), w celu wsparcia funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), w tym poprzez realizację Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 na poziomie województwa (w zakresie SIR) polega na:

1. Realizacji zadań KSOW w województwie wykonywanych w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym zadań polegających na współpracy w ramach sieci europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI), tj.:
 - a) Współpracy z CDR w zakresie realizacji zadań na rzecz wspierania innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich w ramach SIR w szczególności prowadzeniu baz danych,
 - b) Identyfikacji potrzeb i problemów związanych z funkcjonowaniem SIR w województwie i zgłaszaniu ich do CDR,
 - c) Ułatwianiu tworzenia sieci kontaktów pomiędzy partnerami KSOW w ramach SIR w województwie,
 - d) Wsparciu tworzenia i organizacji grup operacyjnych na rzecz innowacji oraz opracowywania przez nie projektów na terenie województwa,
 - e) Gromadzeniu, rozpowszechnianiu, przekazywaniu do CDR i udostępnianiu społeczeństwu wyników badań naukowych i prac rozwojowych dotyczących innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, a także informacji na temat wdrażania nowych rozwiązań w zakresie tych innowacji w województwie,
 - f) Podnoszeniu poziomu wiedzy i umiejętności partnerów KSOW oraz podmiotów tworzących grupy operacyjne, działających w ramach SIR w województwie, w zakresie przygotowania i realizacji operacji w ramach dwuletnich planów operacyjnych i w ramach działania „Współpraca”. Wykorzystujących wyniki badań naukowych i prac rozwojowych dotyczących innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich
 - g) Współpracy z grupami operacyjnymi EPI,
 - h) Promocji SIR i informowaniu społeczeństwa o SIR w województwie we współpracy z jednostkami regionalnymi,
 - i) Uczestnictwie w wojewódzkich grupach roboczych i grupach tematycznych KSOW,
 - j) Realizacji czynności związanych z wdrażaniem Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 w zakresie SIR,
 - k) Współpracy z CDR przy opracowaniu informacji półrocznej na temat realizacji Planu operacyjnego na lata 2018-2019 w zakresie SIR oraz rocznego sprawozdania z realizacji planu działania za 2018 r.
2. Realizacji operacji własnych na poziomie wojewódzkim w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019. Operacje własne zostaną przygotowane zgodnie z trybem zgłaszania propozycji operacji własnych do Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 do realizacji w 2019 roku.
3. Realizacji operacji przez partnerów KSOW w ramach Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019.

Tab. 28. Operacje własne planowane do realizacji w ramach SIR

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>E</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
1.	Innowacyjne formy przedsiębiorczości pozarolniczej	Celem operacji jest wspieranie rozwoju innowacyjnych form przedsiębiorczości pozarolniczej na obszarach wiejskich. Uczestnicy praktycznie zapoznają się z dobrymi praktykami wdrażania innowacji w zakresie prowadzenia zagrody edukacyjnej i działalności turystycznej/ agroturystycznej. Nabędą również fachową wiedzę dotyczącą przetwórstwa i sprzedaży wytworzonych w gospodarstwie produktów (w tym sprzedaż bezpośrednia, rolniczy handel detaliczny) oraz wykorzystania produktów regionalnych i tradycyjnych w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarach wiejskich. Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami, dotyczącej możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw w zakresie działania "Współpraca" w ramach PROW 2014-2020 w ramach wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez grupy operacyjne.	Wyjazd studyjny – 1 Ilość uczestników – 40	II-IV kwartał 2019	30 000,00	Umowa dotacji celowej MRiRW
2.	Uprawa borówki amerykańskiej alternatywą dla roślin jagodowych	Celem operacji jest podniesienie świadomości rolników na temat możliwości zwiększenia dochodowości gospodarstw rolnych poprzez zastosowanie alternatywnych kierunków rozwoju gospodarstwa - innowacyjne rozwiązania i doświadczenia z ich wdrażania w	Szkolenie – 1 Ilość uczestników – 65	II-IV kwartał 2019	9 341,09	Umowa dotacji celowej MRiRW

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
		produkcji borówki amerykańskiej z uwzględnieniem najnowszych trendów, w takich obszarach jak: nowe technologie uprawy, innowacyjne metody nawożenia roślin.				
3.	Innowacyjność w sadownictwie - uprawa mało znanych gatunków	Celem operacji jest upowszechnienie wiedzy na temat zagadnień innowacji w rolnictwie, głównie poprzez możliwość praktycznego zastosowania przedstawianych rozwiązań w zakresie technologii uprawy gatunków mało znanych jako sposób na zastąpienie dotychczas uprawianych gatunków - przy zachowaniu dostępnego w gospodarstwie zaplecza technologicznego oraz przedstawienie dobrych praktyk w zakresie wdrażania innowacji w gospodarstwach zajmujących się produkcją sadowniczą.	Szkolenie – 1 Ilość uczestników - 65	II-IV kwartał 2019	9 341,09	Umowa dotacji celowej MRiRW
4.	Innowacyjne metody ochrony upraw warzywniczych	Celem operacji jest upowszechnienie i praktyczne wdrożenie wiedzy na temat innowacyjnych metod ochrony upraw warzywniczych z uwzględnieniem metod biologicznych i chemicznych. Na szkoleniu zostaną przedstawione skuteczne rozwiązania w walce z chorobami odglebowymi np. poprzez zastosowanie inertnych podłoży.	Szkolenie – 1 Ilość uczestników – 60	II-IV kwartał 2019	8 961,00	Umowa dotacji celowej MRiRW
5.	Innowacje w produkcji mleka	Celem operacji jest zapoznanie uczestników z innowacyjnymi rozwiązaniami w produkcji mleka oraz przedstawienie możliwości praktycznego zastosowania tych rozwiązań, a także ułatwienie wymiany wiedzy fachowej oraz dobrych praktyk	Szkolenie – 1 Ilość uczestników – 70	II-IV kwartał 2019	10 060,34	Umowa dotacji celowej MRiRW

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
		w zakresie wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.				
6.	Innowacje łakowo-pastwiskowe w trudnej drodze ekonomicznej po lepsze mleko i wołowinę	Celem operacji jest podniesienie wiedzy w zakresie innowacyjności pasz objętościowych z traw i motylkowych drobnonasiennych dotyczący zbiorowisk roślinnych - trwałych użytków zielonych i polowych użytków zielonych. Wskazanie uczestnikom sposobu poprawy jakości surowca z TUZ wykorzystując największy ich potencjał, uzyskując wzrost produkcji i wyższe dochody. Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami, dotyczącej możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw w zakresie działania "Współpraca" w ramach PROW 2014-2020 w ramach wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez grupy operacyjne.	Szkolenie – 3 Ilość uczestników – 60	II-IV kwartał 2019	12 008,92	Umowa dotacji celowej MRiRW
7.	Innowacje w hodowli bydła	Celem operacji jest ułatwienie współpracy i stworzenie warunków do poszukiwania i nawiązywania partnerstw pomiędzy hodowcami bydła, doradcami, przedstawicielami jednostek naukowych oraz przedsiębiorcami. Cel operacji zostanie zrealizowany poprzez wymianę wiedzy i doświadczenia z zakresu innowacyjnych rozwiązań w zakresie chowu i hodowli bydła, co przełoży się w przyszłości na poprawę sytuacji ekonomicznej gospodarstw.	Wyjazd studyjny – 1 Ilość uczestników – 45	II-IV kwartał 2019	139 735,80	Umowa dotacji celowej MRiRW

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
8.	Wspieranie procesu tworzenia partnerstw na rzecz innowacji mazowieckiej wsi	Celem operacji jest upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich. Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami, dotyczącej możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw w zakresie działania "Współpraca" w ramach PROW 2014-2020 w ramach wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez grupy operacyjne.	Wyjazd studyjny – 1 Ilość uczestników – 90	II-IV kwartał 2019	70 000,00	Umowa dotacji celowej MRiRW
9.	Stoiska informacyjno-promocyjne SIR	Celem operacji jest upowszechnianie wiedzy w zakresie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich, poprzez przekazanie informacji o idei, funkcjach i możliwościach jakie daje działalność Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami, dotyczącej możliwości podejmowania wspólnych inicjatyw w zakresie działania "Współpraca" w ramach PROW 2014-2020 w ramach wdrażania innowacyjnych rozwiązań przez grupy operacyjne	Ilość stoisk informacyjnych – 4	II-IV kwartał 2019	10 551,76	Umowa dotacji celowej MRiRW

D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem

W 2019 roku MODR Warszawa będzie współpracował z samorządami, organizacjami pozarządowymi i firmami prywatnymi przy realizacji wszystkich zadań realizowanych przez MODR Warszawa.

Tab.29. Współpraca z instytucjami i samorządem

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/ cel współpracy
Instytucje krajowe		
1.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Wsparcie merytoryczne doradców w działaniach służących pozyskiwaniu środków finansowych dla mieszkańców Mazowsza w ramach PROW 2014-2020.
2.	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa	Wsparcie merytoryczne doradców w działaniach służących pozyskiwaniu środków finansowych dla mieszkańców Mazowsza w ramach PROW 2014-2020 , przekazywanie cen targowiskowych. Monitoring przebiegu prac w rolnictwie - Akcja żniwna Współpraca przy wydawaniu rękopisów w zakresie należytego prowadzenia działalności rolniczej. Współpraca przy realizacji szkoleń z zakresu odnawialnych źródeł energii (zielonej energii) na terenach wiejskich
3.	KRUS, ZUS	Współpraca przy organizacji konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” współpraca w zakresie organizacji szkoleń z tematyki BHP w rolnictwie i ubezpieczeń.
4.	Banki, banki spółdzielcze, banki zrzeszające banki spółdzielcze oraz izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze – podać jakie	Współpraca w zakresie organizacji Turnieju Ekologicznego oraz kredytowania rolników, kredyty preferencyjne,
5.	Izby Rolnicze oraz Krajowa Rada Izb Rolniczych	Współpraca w zakresie organizacji szkoleń i pozyskiwania funduszy z UE, wymiana bieżących informacji dot. problematyki rolniczej, udzielanie informacji w Krajowej Radzie Izb Rolniczych i Mazowieckiej Izbie Rolniczej nt. planowanych zadań z zakresu doradztwa rolniczego realizowanych przez MODR.
6.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Współpraca w zakresie realizacji programu działań na rzecz ochrony środowiska w rolnictwie
7.	Lokalne i regionalne organizacje wspierania przedsiębiorczości	Wsparcie merytoryczne w zakresie bezpieczeństwa żywności w agroturystyce i turystyce wiejskiej oraz sprzedaży bezpośredniej i przetwórstwa w gospodarstwie rolnym. Współpraca w zakresie działań prowadzonych przez LGD i MODR związanych z rozwojem obszarów wiejskich. Stowarzyszenie AgroBiznesKlub – konkurs Agroliga,
8.	- Polska Federacja Turystyki Wiejskiej - Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna - Stowarzyszenia agroturystyczne	Wsparcie działań merytorycznych i promocyjnych agroturystyki i turystyki wiejskiej. Wspieranie rozwoju oraz promocja agroturystyki i turystyki wiejskiej, upowszechnianie dobrych praktyk, podwyższanie jakości świadczonych usług turystycznych na wsi,
9.	Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego -	Organizacja konkursu „Nasze Kulinarne dziedzictwo – Smaki Regionów”. Wsparcie merytoryczne w zakresie identyfikacji produktów tradycyjnych. Wsparcie działań promocyjnych produktów tradycyjnych,

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/ cel współpracy
10.	Szkoły, szkoły wyższe, instytuty badawcze i placówki naukowe PAN: - Szkoła Główna Handlowa, SGGW, - Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach - Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie - Instytut Technologiczno Przyrodniczy Falenty, IERiGŻ w Warszawie, IOR - PIB Poznań; IO w Skierniewicach, IUNG-PIB Puławy RDZ w Grabowie, IGiHZ PAN Jastrzębiec, Instytut Zootechniki PIB Kraków, Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Warszawa, IHAR-PIB Radzików, O/Jadwisin,	Współpraca w zakresie organizacji szkoleń. Badanie koniunktury w rolnictwie – ankiety. Wykorzystanie wyników prac naukowych w działalności szkoleniowej i upowszechnieniowej (demonstracje) - Prowadzenie rachunkowości rolnej FADN - - Doradztwo w zakresie chorób i szkodników roślin ogrodnich, - Wykorzystanie wyników prac naukowych w doradztwie rolniczym. Sporządzanie szacunków plonów ziemniaka, Współpraca przy realizacji szkoleń w ramach <i>Programu dla polskiego ziemniaka</i>
11.	Jednostki administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego: - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, - Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, - Urzędy Gmin, Starostwa Powiatowe, Gminne Ośrodki Kultury, - Inspekcja Sanitarna, - Inspekcja Weterynaryjna	Udzielanie patronatów honorowych dla imprez i konferencji, wsparcie merytoryczne przy realizacji działań MODR (m.in. konkursy, konferencje, szkolenia, wyjazdy studyjne) Monitoring cen targowiskowych produktów rolnych i zwierząt gospodarskich, - Udział patronatów honorowych dla imprez i konferencji Współpraca przy promocji i realizacji szkoleń i konferencji, konkursów (w tym np. konkursów plastycznych dotyczących promocji dziedzictwa kulturowego i kulinarnego polskiej wsi) - Wsparcie merytoryczne przy realizacji działań MODR, współpraca z Radami Gmin i Komisjami Rolnymi, przekazywanie informacji z zakresu doradztwa rolniczego, zagadnień rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, Wsparcie merytoryczne w zakresie bezpieczeństwa żywności w agroturystyce i turystyce wiejskiej oraz sprzedaży bezpośredniej i przetwórstwa w gospodarstwie rolnym
12.	CDR w Brwinowie i O/Radom, Kraków, Poznań	Wsparcie merytoryczne pracy doradczej, doskonalenie kadry doradczej MODR Warszawa, Monitoring cen nawozów mineralnych.
13.	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza W-wa	Realizacja analiz glebowych w gospodarstwach współpracujących
14.	Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa Warszawa i delegatury,	Współpraca przy realizacji szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin Współpraca przy realizacji szkoleń w ramach <i>Programu dla polskiego ziemniaka</i>
15.	COBORU Słupia Wielka	Wykorzystanie wyników prac naukowych w doradztwie rolniczym, prowadzenie doświadczeń odmianowych w ramach PDO
16.	Związki zawodowe i społeczno-zawodowymi organizacje rolników: - Koła Gospodyń Wiejskich	- współpraca w zakresie organizacji szkoleń i innych form pracy doradczej jak konkursy, pokazy

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/ cel współpracy
17.	Środkami masowego przekazu: - TVP 1 "Agrobiznes" - TV Wschód, Tygodnik Siedlecki, Katolickie Radio Podlasie - Tygodnik Płocki	- Raport cen produktów rolnych - Promocja działań organizowanych w ramach działalności MODR Warszawa - Przekazywanie cen targowiskowych
18.	Inne jednostki Organizacje społeczne, charytatywne	Współpraca w zakresie transferu wiedzy i działań informacyjnych w zakresie przeciwdziałania marnowaniu żywności , upowszechnianie wiedzy dotyczącej darowizny żywności

E. Wykaz ważniejszych wydarzeń

Syntetyczna informacja na temat sztanदारowych imprez organizowanych lub współorganizowanych przez ODR.

Tab.30. Wykaz ważniejszych wydarzeń

L.p.	Nazwa	Termin	Miejsce	Organizator/współorganizator
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
1.	XXVI Targi Rolne i Przedsiębiorczości	Kwiecień 2019	Sochaczew	współorganizator
2.	Dni Kukurydzy	Październik 2019	Skrzelew	współorganizator
3.	XXVIII Giełda Rolnicza	Maj 2019	Łąck	organizator
4.	XX Mazowieckie Dni Rolnictwa	15-16 czerwca 2019	Płońsk	organizator
5.	XIV Jesienny Jarmark „od pola do stołu”	wrzesień 2019	Płońsk	organizator
6.	Kurpiowskie Targi Rolnicze	Wrzesień 2019	Ostrołęka	organizator
7.	Międzynarodowe Dni z Doradztwem Rolniczym	IX 2019	Siedlce	organizator
8.	Wiosna na Polu i w Ogrodzie	IV 2019	Siedlce	organizator

F. Plan wydawniczy

Tab.31. Plan wydawniczy

L.p.	Tytuł	Forma	Nakład
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	Charakterystyka odmian ziemniaka	ulotka	2100 egz.
2.	Charakterystyka odmian roślin strączkowych	ulotka	2100 egz.
3.	Charakterystyka odmian rzepaku ozimego	ulotka	2100 egz.
4.	Charakterystyka odmian buraka cukrowego	ulotka	2100 egz.
5.	Charakterystyka odmian kukurydzy na ziarno	ulotka	2100 egz.
6.	Charakterystyka odmian kukurydzy na kiszonkę	ulotka	2100 egz.
7.	Charakterystyka odmian zbóż jarych	ulotka	2100 egz.
8.	Charakterystyka odmian zbóż ozimych	ulotka	2100 egz..
9.	Zioła w gospodarstwie domowym	ulotka	1100 egz.
10.	Użytki zielone nieodłączny element produkcji mleka”	ulotka	1150 egz.
11.	Krótkie łańcuchy dostaw MLO, Sprzedaż bezpośrednia, dostawy bezpośrednie, rolniczy handel detaliczny	ulotka	2000 egz.
12.	Dynia do jedzenia nie do straszenia	ulotka	2200 egz.
13.	Uprawa ziemniaka	ulotka	1300 egz.
14.	Wymogi dla gospodarstw rolnych wynikające z Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych	ulotka	2000 egz.
15.	Przewodnik po polu doświadczalnym	publikacja zwarta	1500 egz.
16.	Katalog wystawców MDR 2019	publikacja zwarta	2000 egz.

G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej

System doradztwa rolniczego powinien zapewniać jednolity standard usług doradczych. Aby to było możliwe, należy zadbać o jakość kwalifikacji doradczych, w tym doskonalenie zawodowe oraz dostęp do aktualnej wiedzy i rozwiązań innowacyjnych.

W ramach kształcenia dla kadry doradczej planowane jest zorganizowanie szkoleń na naradach w PZDR, w siedzibie Oddziału oraz w Centrali MODR Warszawa, w których weźmie udział 2 940 osób. Planowane jest również uczestnictwo 1 583 pracowników w szkoleniach organizowanych przez inne jednostki.

Tab.32. Kształcenie i doskonalenie kadry własnej

Symbol	Tematyka szkoleń	Planowana liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
G.1.	szkolenia wewnętrzne	2 940
G.1.1.	systemy produkcji rolnej	1471
G.1.2.	rozwój obszarów wiejskich	747
G.1.3.	rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	268
G.1.4.	ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	275
G.1.5.	metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	179
G.1.6.	inne *)	
G.2.	szkolenia zewnętrzne	1 583
G.2.1.	systemy produkcji rolnej	181
G.2.2.	rozwój obszarów wiejskich	456
G.2.3.	rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	435
G.2.4.	ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	246
G.2.5.	metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	150** 25
G.2.6.	inne *) Szacowanie szkód łowieckich -85 osób Obsługa oprogramowania dla wydawnictw 1 osoba ADOBE INDESIGN i ILLUSTRATOR -1 osoba Nowoczesny warsztat dziennikarza- 3 osoby	90

*) w opisie wskazać jakie

**) pod warunkiem zorganizowania szkoleń w siedzibie MODR Warszawa

H. PODSUMOWANIE

Tab. 33. Zbiorcza informacja na temat działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej planowanej do realizacji w 2019 r.

L.P.	Rodzaj działalności		Liczba
1	Działalność szkoleniowa	Szkolenie	1 803
		Szkolenie wyjazdowe	7
		Konferencja	8
		Uczestnicy form edukacyjnych	28 738
2	Działalność doradcza	Porady indywidualne	115 011
		Porady grupowe	59
		Odbiorcy porad indywidualnych i grupowych	115 389
		Pozostałe*	24 621
3	Działalność informacyjna	Informacje	91 946
		Broszura	0
		Ulotka	14
		Informacja na stronę www.	61
		Artykuł w miesięczniku ODR	0
		Inne wydawnictwa	1
		Stoisko-informacyjno-promocyjne	65
		Pozostałe**	4
4	Działalność upowszechnieniowa	Pokaz	302
		Demonstracja	550
		Konkurs	21
		Olimpiada	38
		Targi/wystawy	14
		Pozostałe***	4 891

. *Pozostałe w działalności doradczej - nieodpłatna dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy, książki FADN; odpłatne wypełnianie wniosków i innych dokumentów, płatne usługi na rzecz gospodarstw rolnych, rękojmie

**Pozostałe w działalności informacyjnej: audycje radiowe (w tym wywiady radiowe); audycje tv (w tym wywiady tv) ; artykuły w innych wydawnictwach (w tym wywiady prasowe).

***Pozostałe w działalności upowszechnieniowej - programy doradcze zad 8,9, współpraca z grupami producenckimi zad 7, PDO zad 6 - liczba doświadczeń, monitoring, analizy rynku artykułów rolni-spożywczych, kalkulacje, analizy gospodarstwa rolnego, ankiety gospodarstwa rolnego.

Konkluzje

Nadal (jak w roku 2018) można obserwować tendencję do zmiany profilu doradztwa rolniczego, ze względu na coraz większy dostęp rolników i mieszkańców obszarów wiejskich do wiedzy i informacji. Zmniejszać się będzie ogólna liczba beneficjentów porad i informacji. Nie oznacza to jednak zmniejszenia skali doradztwa, a zmianę sposobu jego prowadzenia. Jeszcze większe znaczenie będzie uzyskiwało doradztwo specjalistyczne, wymagające od doradcy większego zaangażowania i nakładu pracy. Działania ujęte w programie działalności wpisują się zarówno w wyznaczone priorytety jak również w oczekiwania klientów. Realizacja Programu działalności MODR Warszawa na rok 2019 ma na celu wpływ, poprzez działania kształceniowe, informacyjne i upowszechnieniowe, na rozwój

i zwiększenie innowacyjności rolnictwa (ze szczególnym uwzględnieniem założeń Planu dla Wsi) przy jednoczesnym zachowaniu wiedzy na temat tradycji i kultury obszarów wiejskich.

Ryzyko związane z realizacją programu działalności.

W trakcie realizacji programu działalności, mogą pojawić się zagrożenia dotyczące problemów z jego wykonaniem. Jednym z nich jest rotacja kadr występująca w MODR Warszawa. W związku z wprowadzeniem obniżonego wieku emerytalnego nadal mogą odejść z pracy doświadczeni specjaliści. Zatrudniani na ich miejsce nowi pracownicy potrzebują czasu, aby nabyć doświadczenia i kompletne uprawnienia (np. doradcy rolniczego, rolnośrodowiskowego, eksperta przyrodniczego) żeby móc w pełni świadczyć kompleksowe usługi doradcze. Nie bez znaczenia jest tutaj również zaufanie i przyzwyczajenie rolnika (odbiorcy usług) do danego pracownika. Jest to szczególnie ważne przy rosnącej konkurencji na rynku usług doradczych. Mając to na uwadze ośrodek będzie dbał na każdym poziomie organizacyjnym, o zapewnienie profesjonalnej kadry zgodnie z bieżącymi potrzebami. Innym zagrożeniem wskazywanym również często przez rolników są zmiany wynikające z nowych przepisów prawnych, czy nieprzewidzianych sytuacji społeczno-ekonomicznych (np. klęski żywiołowe). Może to spowodować przeniesienie ważności na tematykę doradztwa czy szkoleń najbardziej potrzebnych w danym momencie, a pominięcie z uwagi na brak czasu czy zasobów kadrowych niektórych wcześniej zaplanowanych działań.

TERMINOLOGIA PRZYJĘTA NA POTRZEBY PRZYGOTOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU DZIAŁALNOŚCI MODR WARSZAWA W 2019 ROKU.

1. **Działalność szkoleniowa** – świadome świadczenie rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich – klientom publicznej rolniczej organizacji doradczej różnych form kształcenia, w ramach procesów doskonalenia lub szkolenia zawodowego, będących odpowiedzią na ich potrzeby
2. **Działalność doradcza** – swoisty rodzaj edukacji rolniczej, polegającej na współdziałaniu partnerskim rolnika/ mieszkańca obszarów wiejskich z doradcą rolniczym, zmierzającym do rozwiązania problemów zawodowych rolnika – znajdującego się, bądź mogącego się znaleźć w określonej sytuacji problemowej oraz pozwalającym przygotować rolnika/ mieszkańca obszarów wiejskich do podejmowania skutecznych działań, zapobiegających niepowodzeniom w jego pracy we własnym gospodarstwie rolnym, a także nastawić i wdroyć rolnika do samodzielnego rozpoznawania i rozwiązywania swoich problemów zawodowych
3. **Działalność informacyjna** – zespół czynności związanych z udostępnianiem informacji potrzebnych rolnikom/ mieszkańcom obszarów wiejskich – przedsiębiorcom w ich pracy we własnym gospodarstwie rolnym i spełniających możliwie najwyższe parametry jakościowe;
4. **Działalność upowszechnieniowa** – sterowany przez publiczną rolniczą organizację doradczą przekaz informacji od źródła ich powstania do miejsca pełnego ich zastosowania w gospodarstwach zainteresowanych rolników.
5. **Szkolenie** – krótka forma edukacyjna, której celem jest pogłębienie wiedzy teoretycznej lub umiejętności uczestników w danej dziedzinie. Może być realizowana przy użyciu różnych środków i metod. Udział nie mniej niż 8 osób
6. **Szkolenie wyjazdowe** – forma edukacyjna, w trakcie której uczestnicy mają możliwość zdobywania wiadomości poprzez bezpośrednie postrzeganie przedmiotów i zjawisk w naturalnych warunkach ich występowania. Forma nie przekraczająca 24 godzin nie przewidująca noclegu. Udział nie mniej niż 11 osób. Przed szkoleniem należy przedłożyć w sekretariacie właściwego oddziału konspekt szkolenia wraz ze wstępną listą uczestników.
7. **Konferencja** – krótka forma organizacyjna stosowana w doskonaleniu zawodowym głównie kadr specjalistycznych. Istotą konferencji jest prezentacja poglądów dotyczących sposobów rozwiązania danego zagadnienia na podstawie uprzednio opracowanych materiałów. Udział nie mniej niż 60 osób.
8. **Pokaz** – metoda polegająca na demonstrowaniu sposobów wzorowego wykonywania określonych czynności. Pokaz łączy się z odpowiednimi objaśnieniami, wskazującymi jego cel oraz dotyczącymi demonstrowanych i nowych elementów prezentowanej pracy. Pokaz realizowany jest przy udziale minimum 6 osób, czas pokazu uzależniony jest od specyfiki wykonywanych czynności dostosowanych do potrzeb i warunków określonej grupy uczestników pokazu.
9. **Konkurs** – to postępowanie mające na celu wyłonienie zwycięzcy bądź kilku zwycięzców spośród grupy najlepszych uczestników spełniających określone kryteria. Zasady przeprowadzenia konkursu oraz warunki ubiegania się o nagrodę określa organizator konkursu.
10. **Olimpiada** - Odmiana konkursu podobnie jak tamta metoda zawiera elementy współzawodnictwa i umożliwia uczestnikom pogłębienie wiedzy z danego zakresu i zastosowanie innowacji w ich gospodarstwie rolnym. Ma zazwyczaj charakter teoretyczny (dotyczący wiedzy a nie osiągnięć).

11. **Demonstracja** – metoda upowszechniania nowości polegająca na wprowadzeniu w wybranym gospodarstwie określonej innowacji rolniczej, a następnie rozpropagowaniu jej efektów w środowisku lokalnym.
12. **Program doradczy GW** Wykaz możliwych działań w zakresie doradztwa rolniczego, pozwalających w perspektywie kilku lat osiągnąć założoną zmianę w rolniku, jego gospodarstwie i otoczeniu. Program doradczy powinien obejmować różne metody i/lub formy doradcze.
13. **Doradztwo indywidualne/ porada** – usługa doradcza przebiegająca w kilku etapach. Polega na:
 - zapoznaniu się doradcy z problemem,
 - dokonaniu analizy konkretnej sytuacji doradczej (wspólnie z klientem) w oparciu o dane dostarczone przez klienta,
 - przedstawieniu i zaproponowaniu klientowi konkretnych rozwiązań,Porada powinna zakończyć się rozwiązaniem problemu, z którym klient (rolnik/ mieszkaniec obszarów wiejskich) zwraca się do doradcy.
14. **Doradztwo grupowe** – to proces doradczy realizowany z grupą celową rolników/ mieszkańców obszarów wiejskich. Grupa celowa w doradztwie, to grupa zorganizowana dla realizacji konkretnego celu doradczego, wyłoniona przez doradcę spośród wszystkich klientów instytucji doradczej ze względu na podobny charakter problemu oraz zbliżone możliwości rozwojowe. Zaletą tej metody jest praca z większą grupą klientów w tym samym czasie, czyli efektywniejsze wykorzystanie czasu i kompetencji doradcy.
15. **Informacja** (tzw. porada informacyjna) – krótkie, bezpośrednie przekazanie określonej treści, które służy odbiorcy do podjęcia właściwych decyzji. Może być przekazana w kontakcie bezpośrednim „twarzą w twarz” lub ze pośrednictwem telefonu, listu lub maila kierowanego bezpośrednio do odbiorcy informacji.
16. **Ulotka** – druk o małej objętości, którego treść zawiera najważniejsze informacje na dany temat.
17. **Broszura** – wydawnictwo zwarte w miękkiej lub kartonowej oprawie o objętości od 5 do 32 str. A4.
18. **Materiał informacyjny na stronę www.** – tekst o charakterze informacyjnym, dotyczący merytorycznych zagadnień z zakresu doradztwa rolniczego.
19. **Artykuł w czasopiśmie odr** – tekst o charakterze informacyjnym, dotyczący zagadnień z zakresu doradztwa rolniczego, wydrukowany w czasopiśmie wydawanym przez ośrodek doradztwa rolniczego.